

LELKIPÁSZTOR

EVANGÉLIKUS
LELKÉSZI SZAKFOLYÓIRAT

61. évf. II. sz.
1986. február

TARTALOMJEGYZÉK

Lelkipásztor 1986. február hó

CSEENDBEN ISTEN ELÓTT

Lelkészi becsület (Dr. Nagy Gyula)-----66

EGYHÁZUNK ÚTJÁN

A Limai Dokumentum evangélikus szemmel

(Dr. Selmeczi János)-----71

Nedves falak utólagos szigetelése

(Gryllus Vilmos)-----77

HALOTTUNK

Jakab Sándor

(Tóth Sándor)-----81

ÖRÖMHÍR GYERMEKEKNEK

7. Közösségben a szomszédokkal-----84

8. Egy nép közösségében-----86

9. Mint magyar gyermekek a népek közösségében-----88

(Nagyné Ferenczy Erzsébet)

10. A technika világában élünk-----91

11. A természet világához tartozunk-----93

(Győri Gábor)

IGEHIRDETŐ MŰHELYE

Böjt 2. vasárnapja (Dr. Foltin Brúnó)-----96

Böjt 3. vasárnapja (Ittész János)-----98

Böjt 4. vasárnapja (Zászkaliczky Péter)-----101

Böjt 5. vasárnapja (Varga György)-----104

Böjt 6. vasárnapja (Ribár János)-----108

Nagycsütörtök (Magyar László)-----111

Nagypéntek (Pintér Károly)-----114

Nagyszombat (Muntagné Bartucz Judit)-----118

Húsvét ünnepe (Ferenczy Zoltán)-----122

Húsvét 2. ünnepe (Pintér János)-----125

Gyülekezeti Segély vasárnapja (Sólyom Károly)-----128

LLEKIPÁSZTOR

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Nagy István

A szerkesztés munkájában a szerkesztő bizottság vesz részt.

Szerkesztőség és kiadó hivatal: 1088. Budapest VIII.

Puskin u. 12.

Tel.: 142-074

Eng.: EL/11/1976

Készült az Evangélikus Teológiai Akadémia offset gépén.

Eng.sz.: 4335

Felelős: Dr. Nagy István

Csendben Isten előtt

Lelkészi becsület

"Mert gondunk van a tisztességre, nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is." 2 Kor 8, 21.

Isten előtt elcsendesedve forduljunk most egy olyan kérdés felé, amely fontos szerepet játszik minden lelkész életében. Akár úgy, hogy baj van körülötte, s akkor mérhetetlen károkat okoz a szolgálatunknak. Akár úgy, hogy segítség a szolgálatban, bár igaz, néha kísértés is. Mindenesetre kapukat nyit meg előttünk, a híveink között, de társadalmunkban is, amelyben élünk és amely diakóniai szolgálatunkra vár.

A lelkész élete "coram Deo"

A keresztyén ember - így a lelkész - életének legfontosabb dimenziója viszonya Istenhez, Jézus Krisztushoz. Ez a híres lutheri kérdés: "Hogyan találok meg a kegyelmes Istent? Tehát: hogyan állok Isten ítéletében, Krisztus ítéletében - most és majd az utolsó napon? Az ige arra figyelmeztet, hogy ez a legfontosabb kérdésem. Az egész világot megnyerhetem. Mindenki jót mondhat és ítélni felőlem. De mindez semmit nem ér, ha Isten ítélete ellenem fordul. "Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?" Mt 16, 26.

Ezért a lelkészi élet legdöntőbb kérdése is ez: mi Isten ítélete felőlem, életem, személyem felől: az Isten előtti megigazulás kérdése. Lelkiismeretemben szüntelenül Isten mértéke, szent akarata alá kell állnom. Ez nemcsak egy-egy rövid, reggeli vagy esti lelkiismeretvizsgálatot jelent. Egész életemnek minden pillanatban "coram Deo", Isten színe előtt kell folynia. Aki így él, így méri le életét és önmagát, az sohasem lehet önigazzá, a saját jószágával, érdemeivel dicsekvő és azokban bizakodó keresztyénné. Annak csak egy útja marad nyitva: a bűnbocsánat hitéből, Isten meg nem érdemelt kegyelméből élni és szolgálni hálás szívvel! Ezért olyan fontos számunkra a reformáció tanítása szerint, hogy bármilyen legyen is rólunk a világ, az emberek, a híveink, a saját lelkiismeretünk véleménye, ítélete, a reménységünk az Isten ítéletében való megállásra egyedül csak Krisztus keresztyéne, Isten végtelen megbocsátó szeretete. Ilyen vonatkozásban igaz ez az ige: "Én pedig a legkevésbé sem törődöm azzal, hogy ti hogyan ítéltétek felettem... mert aki felettem ítéltétek, az az Úr". 1 Kor 4, 4. A lelkész életének legfontosabb dimenziója: Istenhez, Jézus Krisztushoz való viszonya, s ezért Isten, Krisztus felőle most és majd az utolsó napon elhangzó ítélete.

Becsület és tisztesség minden ember előtt

Látszólag ellene mond az előbbi ígérek az, amit ugyanez a Pál apostol mond számos más alkalommal, amikor a "minden ember" előtti tisztesség, feddhetetlenség és megbecsülés szüke voltáról beszél. A gyülekezet tagjaira vonatkozóan is, de elsősorban a gyülekezet, az egyház tiszttségviselőinél. "Gondunk van a tisztességre" (kala kai enóþion anthrópon; dass es redlich zugehe auch vor den Menschen -- Luther; 2 Kor 8, 21; vö. Rm 12, 17; 1 Tim 3, 2; 5, 7; Tit 1, 7; 2, 8, stb.). Ezek és más ígék arra figyelmeztetnek: Isten előtti felelősségünkkel együtt jár, azzal nem állítható el- lentétbe földi életünk során az emberek - mégpedig "minden ember", hívők és nem hívők - előtti felelősségünk. Akár tu- datában vagyunk, akár nem: az emberek is ítéletet formál- nak rólunk. Igaz, nem látnak a szívünkbe, mint Isten. De látják a magatartásunkat, az életfolytatásunkat, s ennek megfelelően ítélnék rólunk. Megbecsülnek, tisztességet ad- nak, becsületünk van előttük. Vagy - a saját etikai mérték- keik szerint - elmarasztaló ítéletet formálnak rólunk, nincs "becsületünk" és "tisztességünk" előttük.

Végzetes hiba, súlyos tévedés, ha a keresztyén ember, s különösen a lelkész nem törődnek ezzel az ítélettel, s a becsület és tisztesség kérdésével az emberek előtt (iustitia civilis). Igaz, s ezt mi a reformáció egyházaiban különösen jól tudjuk, hogy nem ez a megítélés szerez megigazolást Isten színe előtt! Nem ez a döntő alapkérdése életünknek. De nem is közömbös, vagy mellékes dolog a becsület! A legfon- tosabb nem az, hogy az emberek hogyan ítélnék rólunk, hanem Isten ítélete fölöttünk. De általában az emberek megbecsü- lése, keresztyén mérték szerint, olyan erkölcsi minimum, amelyet egyetlen hívő és egyetlen lekipásztor sem dobhat félre önzó módon, mondván: "engem egyedül Isten ítél meg!" Igaz, ha összeütköznek egymással Isten szent akara- ta és az emberek etikai mértéke, minden kétség nélkül Isten akarata és mértéke a döntő számunkra. Erre vonatkozik Pál apostol idézett kijelentése (1 Kor 4, 4). A legtöbb eset- ben azonban nem erről az összeütközésről van szó. A hit jó gyümölcse iránt az embereknek is van érzéke. Ha ilye- neket nem látnak, hanem ennek az ellentétét látják a szava- inkban és cselekedeteinkben, joggal fordulnak el és marasz- talnak el. A "Lélek gyümölcse" Pál apostol szerint nagyon is jól észrevehető etikai mérték a mindennapi életben: sze- retet, békesség, jószág, türelem, szelídség, önmegtartóztatás (Gal 5, 22). A hitnek ez a "gyümölcse" általában tiszt- tességet, megbecsülést, becsületet szerez a hívők és a más etikai mértékkel mérő emberek előtt is. Ha baj van a lelkész becsületével, megbecsülésével a gyülekezetben vagy a társadalomban, ott már rendszerint súlyos bajnak kell lennie, hogy az emberek is észreveszik és reagálnak rá!

De más vetületei is vannak a lelkészi becsület, köz- megbecsülés hiányának. Botránkoztató akadállyá, "elbotla- tóvá" (skandalon) lesz másoknak a hitre jutásban, vagy gyenge hitűeknél a hit megerősödésében. Gondoljunk arra,

mit mond Jézus a "kicsinyek" megbotránkoztatásáról és arról, hogy milyen áldozatokat vállalna ennek elkerülésére, még ha nem is lenne helytálló a botránkozás oka (1 Kor 8).

Mint lelkésznek tudnom kell: magatartásom, életfolytatásom vagy segít másokat, vagy botlató, "skandalon" másoknak. Szavaimmal, cselekedeteimmel vagy segítem őket előre a jó úton, vagy taszítom őket a mélység felé. Amikor felelőtlen, botránkoztató szót ejtek vagy ilyet cselekszem, azzal nemcsak a magam életét, Istenhez való viszonyomat teszem tönkre, hanem más embertestvérek életében is - néha jövátéhetetlen, végzetes - kárt okozhatok. Isten neve cáromlásának, a hit és vallásosság lenézésének leszek az előidézőjévé. Méltatlan papok, erkölcstelen, vagy felületes erkölcsű egyházi tisztségviselők, a házasságban és családi életben, hivatásuk körében méltatlan egyházi emberek felmérhetetlen károkat okoznak a gyülekezetek és a társadalom életében! Lehet, hogy egyesek közülünk könnyed kézlegyintéssel elintézik az emberek ítéletét. Nagyon rosszul teszik, a maguk és szolgálatuk szempontjából is. De Isten látja és számon kéri minden botránkoztató, a tisztesség és becsület ellen vétő - észrevett vagy észrevétlenül maradt - szavunkat és cselekedetünket. A tisztességre, a becsületre gondotok legyen!

Lelkészi becsületünk egymás között

Az "emberek előtti feddhetetlenség" elsősorban köt bennünket egymás között, a lelkeszi közösségben. Nem mindegy, milyen véleménye van rólam a lelkesztársamnak, akár csak egynek is! Pál intése arra figyelmeztet: vizsgáljuk meg újra meg újra magunkat, életünket ez alatt az apostoli mérce alatt! Miért van szolgatársamnak panasza, kritikája életfolytatásom miatt? Mivel segítettem és mivel botránkoztatam szavaimon és cselekedeteimen keresztül? Természetesen a másik megbecsülésének sem szabad öngazsággá válnia bennem. De a megbecsülés és testvéri közösség hiányának a gyökereit még inkább - Isten előtt - kell megvizsgálnom a magam életében. Ez az állandó odaállás Isten mértéke, ugyanakkor lelkesztársaim kritikája alá nélkülözhetetlen a lelkeszi fraternitás kialakulásában. S itt nekem kell megtennem az első lépést, a további lépésekkel együtt.

Lelkészi becsület a gyülekezetben

Emberek előtti felelősségünk másik, nagyon fontos területe a gyülekezet. Lelkeszi eskünkben Isten színe előtt fogadtuk: "...egyházunk építésén nemcsak szóval, hanem példás élettel és szolgáló szeretettel munkálkodom". Gondunk van-e ilyen vonatkozásban is a lelkeszi becsületre, a gyülekezet megbecsülésére? Igen fontos, hogyan tekint a papjára a gyülekezet. Szeretettel, tisztelettel és megbecsüléssel-e? Vagy

bizalmatlanul, nehezteléssel, haraggal? Mert "a tisztelendő úr is olyan, mint a többiek: szereti a bort, a szórakozást, a pénzt..." - ne folytassuk. Kétségtelen, hogy a gyülekezet tagjai is emberek; tévedhetnek, rosszul ítélik meg lelkészüket magatartásukat. De felejthetjük-e, hány gyülekezetünk belső megromlásának, elhidegülésének, szétszakadozásának volt és ma is forrása a "tisztelendő úr" rossz életpéldája, hűtlen "béres-magatartása" a pásztor példája helyett? Az, hogy vélt önigazsága tudatában, vagy világi példára emlegetett "magánélete" hamis védelmezésével bezárja a parókia kapuját a hívei előtt, nem törődve véleményükkel, megbecsülésük elvesztésével.

Védekezésben, ellenérvekben természetesen nincs hiány. "Nem adhatok mindenki véleményére!"; "az öregek nem értik a mai időköt, nem értik az új nemzedéket"; "én csak Istennek tartozom számadással". Jól ismerjük ezeket az érveket. A gyülekezet részéről való megbecsülés és a feddhetetlenség apostoli igényét azonban csak úgy lehet elutasítani, ha valaki azt mondja: "egyedül Istent kell szeretnem, az emberekkel nem törődöm". Nincs Isten-szeretet emberszeretet, emberek iránti felelősség nélkül! Gondoljuk meg, mire hajlandó Pál apostol a gyülekezet tagjaiért - még akkor is, ha nem lenne igazuk - a botránkozás elkerüléséért (1 Kor 8 - a bálványáldozati hús fogyasztásának kérdése).

A gyülekezet és lelkésze közötti feszültségek, szembenállások intő jelek arra: vizsgáljuk meg őszintén viszonyunkat a gyülekezethez. Segítjük-e őket példás étellel, személyes és családi életünkkel is a hit útján járni, - vagy botránkoztatók, akadályok vagyunk-e számukra, nem okkal veszítik-e el bizalmukat és megbecsülésüket a lelkészüket iránt? Hogyan állunk a lelkészi becsülettel a gyülekezetben?

Lelkészi becsület a társadalomban

A lelkész ma a társadalom számottevő tagja. Falun is, városban is sokan figyelnek rá. Még ha nem is venné észre, "patikamérleg" mérik le szavait, cselekedeteit, családi életét, hivatásbetöltését. És rá mindig szigorúbb erkölcsi mértéket alkalmaznak, mert tudják, mit kíván a lelkész által hirdetett keresztyén etika.

A lelkész "példás élete" a társadalom részéről is tisztességet, megbecsülést, becsületet szerez. És nagyon sok jó indítást ad; formálja emberek, családok magatartását a gyülekezet és egyház határain kívül is. Sokszor feledkezünk meg erről a széles körű etikai felelősségünkről!

Ellenkező irányban viszont a lelkész vagy az egyházi szolgálat végzője a gyülekezet körén túl is emberek sokaságát botránkoztatja, riasztja el a hittől, vallástól, erősíti meg önző, erkölcsi normákat el nem ismerő magatartásában. Sok lelkész egyszerűen nem akarja tudomásul venni, hogy nem lehet visszavonulnia a "magánélet" területére. Nincs ilyen "magánélet" az emberek megítélésében, különösen a lelkésznél, a hívó embernél, aki "hivatalból" magas erkölcsi életszintet

képvisel. Meg kell értenünk ezt a szigorúbb megítélést! Szocialista társadalomban élünk, amely nem annyira a lelkész szavaira, mint inkább az életére figyel. Annyi csalódást okoztak a földi egyházak és keresztyének évszázadokon keresztül a szavaik és az életük ellentmondásával - gondoljunk csak az inkvizíció, boszorkányégetések, a vallásháborúk borzalmaira, a szegénységben, nyomorúságban élők sorsára -, hogy nem vehetjük rossz néven, sőt hálásagnak kell lennünk ezért az éles kritikáért!

Tudatában vagyunk-e annak, hogy állandóan "kirakatban" vagyunk? Hogy mint a keresztyénség, az egyház "reprezentánsairól", rólunk és életünkről formálják meg legtöbbször véleményüket a hitről, az egyház egész szolgálatáról? Ezt a mérhetetlenül súlyos etikai felelősségünket egyszerűen nem tudjuk elhárítani, mert a világ, a társadalom elsősorban rólunk formál ítéletet hitről, gyülekezetről és egyházzal. "Gondunk van a tisztességre ... az emberek előtt is" - valóban?

A lelkeszi becsület titka

De ne a lelkeszi becsület iránti sok felelőtlenség keserőségéé legyen az utolsó szó! Igaz ugyan, hogy a törvény és ítélet nélkül nincs evangélium. Az első lépés a keresztyén élet útján a bűneink megismerése és a bűnbánat. Legyen azonban a befejező szó az evangélium, az ígélet szava. Istennek legyen hála, vannak lelkipásztori életek, lelkészcsalád-életek - nem is kevés számban - amelyek "világítanak" (Mt 5, 16): segítenek hívőknek és nem hívőknek a jó úton járni. Ezért a gyülekezet és a társadalom részéről is tisztesség, megbecsülés veszi őket körül. "Becsületük" van az emberek előtt.

Mi végeredményben az ilyen lelkeszi élet titka? Az igazi, helyesen értett felelősség Isten előtt, amelybe beletartozik a gyülekezet és a világ előtti "feddhetetlenség" tudatos vállalása is. A bűnbánat és a bűnbocsánat hite. Az önzetlen, másokért élő szeretet gyakorlása. Erre az útra lépni sohasem késő! De ezen az úton csak naponkénti bűnbánattal és hittel, szüntelen megtéréssel járhatunk! Aki valóban Isten megbocsátó szeretetéből él, minden vélt érdem nélkül, annak sok mással együtt, kegyelmi ajándékként osztályrészéül jut a tisztesség és megbecsülés is: lelkészársai között, a gyülekezetben és a társadalom részéről. "Arra legyen gondotok, ami minden ember szemében jó" (Rm 12, 17). "Gondunk van a tisztességre, nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is" (2 Kor 8, 21).

Dr. Nagy Gyula

ramentális jeleivé", megerősít bennünket abban a reformátori meggyőződésünkben, hogy "az úrvacsora nem mágikus, mechanikus cselekmény" és abban, hogy nem az egyház, vagy a consecratio hatalmával felruházott pap rendelkezik Krisztusnak az úrvacsorában való jelenlétével. Ezért hangsúlyozza a dokumentum "az egyház teljes Istenre utaltságát". /14/

A pneumatológiai aspektus hangsúlyozása az egyházi hivatalnál is megfelel a lutheri tradíciónak. Az evangélikus ordináció liturgiájához szorosan hozzátartozik a Szentlélekért való könyörgés. A lutheri tradíció azonban kizárja az egyházi hivatal szentség jellegét. A Szentlélek kiáradása az imádság meghallgatásának és nem a kézrátételnek a következménye.

A Limai Dokumentumnak a Szentleket hangsúlyozó jellege kissé szokatlan ugyan a lutheri tradíciónak, de nem áll ellentétben a reformáció célkitűzésével, hanem inkább új formában még jobban érvényre juttatja azt.

2. A szentségek vonala

A dokumentum mindhárom részében megtalálható a sacramentális vonal. A lutheri tradíció szerint a keresztségnél és az úrvacsoránál ez természetes, de az egyházi hivatalnál nem. A dokumentummal kapcsolatban mégis vannak olyan evangélikus vélemények, hogy annak túlságos hangsúlyozása, hogy Krisztus a szentségekben jelen van, gyengíti Krisztusnak az igében való jelenlétét. A lutheri tradíció szerint viszont mind a kettőn egyforma hangsúly van.

Azzal kapcsolatban, hogy a dokumentum szövege szerint "az ordináció aktusa sacramentális jel", az evangélikus teológusok általában a következő megjegyzéseket fűzik:

a) A reformátorok /Luther, Melancton, Kálvin/ nem szüntették meg teljesen az ordináció szentség jellegét, de semmi esetre sem tették azt egyházjogi és adminisztratív aktussá.

b) Hogy az ordináció szentség, vagy nem szentség, az végsősorban definíció kérdése. Reformátori felfogás szerint a szentség Isten kegyelmi ajándékának továbbító eszköze. Az ordináció a katolikusoknál sem az.

c) A reformátorok azért harcoltak az ordináció katolikus értelmezése és gyakorlata ellen, mert ez összefüggött az "áldozó pap" fogalmával, aki ezt a különleges jelleget az ordinációban kapta.

Hogy az evangélikus egyházak ebben a kérdésben hogyan fognak nyilatkozni, azt pontosan még nem lehet felmérni.

3. Az egyház vonala

A Limai Dokumentum szövegét sokkal nagyobb mértékben jellemzi az egyháztudat, mint az általában protestáns, vagy evangélikus körökben megszokott. Ha ez számunkra szokatlan is, az ökumenikus mozgalomban kezdettől fogva megtalálható ez a vonal. Ebben a vonatkozásban talán lehet tanulnunk a dokumentumból. A reformáció egyházkritikai öröksége, a felvilágosodás, a pietizmus nem kedvezett ennek a vonalnak, illetve annak hogy helyes egyháztudat alakuljon ki a reformá-

ció egyházaiban. Ha valahol kialakultak erőteljesebb egyházközpontú formák, mindjárt rásütötték, hogy "magasegyházi", vagy "katolikus beütés". Lehet, hogy a Limai Dokumentum segítség lesz e felfogás legyőzésében.

Jó, hogy a dokumentum a keresztségnél nemcsak a bűnbocsánat individuális, személyes ajándékát hangsúlyozza, hanem azt is, hogy a keresztség által betagolódnak Krisztus testébe, az egyházba. Az úrvacsoránál is hangsúlyos Krisztussal, az egyházzal való közösség. Ugyanez vonatkozik az egyházi hivatal szövegére is. Az egész szöveg annak leírásával kezdődik, hogy mi az egyház és Isten népe. /1-6/

Mindezt evangélikus részről örömmel üdvözöljük, azonban néhány ponton kérdést is fel kell tennünk ezzel kapcsolatban:

a) A dokumentumban nyilvánvaló a készség, hogy az egyház gyülekezeti és liturgikus gyakorlatát megvalósítsuk. A lutheri örökség is hangsúlyozza az egyházi tradíciót és az egyház kontinuitásának fontosságát, azonban evangélikus teológusok szerint ez nem elegendő argumentum arra, hogy a 2. és 3. század hármasközi egyházi hivatalát minden további nélkül átvegyük.

b) A dokumentum sokak szerint az egyházi hivatalra vonatkozó tételeket egyoldalúan csak az egyház szemszögéből fogalmazza meg. Sokkal jobban figyelembe kellene venni az evangéliumnak és az evangélium továbbadásának a szempontjait, mert erre szolgál az egyházi hivatal. Az evangélikus-katolikus dialógus dokumentumai ezt a szempontot sokkal jobban figyelembe veszik.

c) A dokumentum szerint az egyházi hivatal és annak hordozói túlságosan és magától értetődően az "Isten kezdeményezésének" a reprezentánsai. Valóban igaz, hogy az egyházi hivatal megbízatásában és funkciójában Krisztust reprezentálja és nem csupán a gyülekezet megbízottja. Ilyen értelemben az egyházi hivatal hordozói "emlékeztetik a közösséget Isten kezdeményezésére és az egyháznak Jézus Krisztustól való függőségére". /12/ De azért arra is utalni kellene, hogy ki, vagy mi figyelmezteti a hivatal hordozóját az isteni kezdeményezésre és a Krisztusról való függőségre.

d) A dokumentum többször is hangsúlyozza, hogy az egyházi hivatal a gyülekezethez kötött. Azonban ebben a vonatkozásban a dokumentum szövegében jórészt csak arról van szó, hogy milyen feladata van a gyülekezetnek a hivatallal és annak hordozóival kapcsolatban. A gyülekezet kritikai funkciójáról azonban sehol nem olvashatunk. A hivatal hordozóinak "szükségük van a közösség elismerésére, támogatására, bátorítására", de nincs szükségük "a közösség közös véleményére". Mindez nem egészen felel meg a reformáció célkitűzésének.

e) Az apostoli szukcesszió - így hangsúlyozza a szöveg - semmiképpen sem garantálja az egyház kontinuitását, egységét és apostoli jellegét. Az apostoli szukcesszió az egyház egészének apostoli megnyilvánulásában található. Ezek a szövegezők azt a benyomást keltik, hogy itt tulajdonképpen nem az egyházi vonal korlátozásáról van szó,

hanem az egyház apostoli hagyományának a fontosságáról.

A Limai Dokumentum egyházi vonala ezek szerint kettős benyomást kelt. Sok mindent üdvözölnünk kell a lutheri-reformatori teológia részéről, de vannak problematikus és kérdéses pontjai is.

4. Az etika vonala

Feltűnő, hogy a dokumentumban mennyire hangsúlyos az etikai vonal. Sok az imperatívus. Különösen a keresztségről és az úrvacsoráról szóló részben. Az egyházi hivatalról szóló részben talán kevésbé.

"Az Újszövetség aláhúzza a keresztség etikai következményeit." "A megkeresztelték új etikai irányítást nyernek a Szentlélek irányítása által." "Az úrvacsora megünneplése megbékélést kíván meg. Állandó kihívást jelent megfelelő viszonyok teremtésére a gazdasági és politikai életben."

Ezek az etikai követelések valóban alapvető részei a Szentírás üzenetének. A reformáció egyházai sem látják ezt másképpen. A kegyelem indicatívusa megteremti a felebarát önzetlen szeretetének imperatívusát. Mégis egyes evangélikus teológusok véleménye szerint az imperatívusok hangsúlyozásával kapcsolatban óvatosabbnak kellene lennünk, nehogy ezáltal elhomályosítsuk az evangélium ragyogását. Luther teológiája szerint a törvényt és az evangéliumot, az indikativusokat és az imperativusokat, az ajándékot és a feladatot úgy kell egymásnak alárendelnünk, hogy az evangélium öröme ne váljék egy új törvény üzenetévé.

A dokumentum szövege törekszik erre az egyensúlyra. Az imperatívusok valóban az ajándékul kapott üdvösség, az örömmüzenet, az Istennel való közösség evangéliumi indicatívusán alapulnak. Mégis vannak, akik úgy érzik /pl. Harding Mayer/, hogy a dokumentum szövegéből hiányzik az indicativus túláradása, a kegyelem csodája, hogy Isten szeretete a keresztségben, az úrvacsorában és az igehirdető igehirdetésében lehajolt hozzánk és ez kitörő örömdézésre készítet bennünket. Az úrvacsoránál talán megtalálható a dokumentumban ez a kitörő öröm, de egyes teológusok véleménye szerint sokkal jobban kellene ennek érvényesülni az egész szövegben. Sokszor fordul elő a szövegben az "Isten kezdeményezése" kifejezés. Nagyon fontos ez. Azonban nem pótolja a "justificatio impii"-nek, a kárhozatra méltó bűnös ember kegyelembe fogadásának örömmüzenetét, amely a reformáció szóhasználatára annyira jellemző. Sokkal jobban át kellene hatni ennek az örömmüzenetnek a dokumentum szövegét, hogy azután az etikai imperatívusok is természetesebbek legyenek. Mert ma is az az igazi örömmüzenet, hogy Isten kegyelmes szeretetével megbocsát a bűnösöknek, lehajol az elesettekhez, kenyeret ad az éhezőknek és lehetőséget nyújt egyeseknek és közösségeknek egyaránt az újrakezdéshez. Ezt az evangéliumot ragyogtatta fel a reformáció és ezt az örömmüzenetet akarja eljuttatni Isten az emberekhez kegyelmi eszközei által.

A kritikai megjegyzések ellenére bizonyosak vagyunk

abban, hogy az evangélikus egyházak szerte a világon Isten iránti hálával fogadják a Limai Dokumentumot és a dokumentum alapján örömmel vesznek részt a további dialógusban, hogy minél előbb megvalósuljon nemcsak a Limai Dokumentum, hanem az egész ökumenikus mozgalom célkitűzése, a keresztyén egyházak egysége.

dr. Selmeczi János

"A Krisztus feltámadásának a csodája feloldja a halál bálványozását, ahogy az rajtunk uralkodik. Ahol a halálé a végső szó, ott a tőle való félelem összekapcsolódik a neki való ellenszegüléssel. Ahol a halálé a végső szó, ott a földi élet minden vagy semmi. A földi örökkévalósághoz való ragaszkodás összekapcsolódik az étellel való könnyelmű játékkal, a görcsös életigenlés az élet közömbös megvetésével. Semmi sem árulkodik jobban a halál bálványozásáról, mint ha egy időszak az örökkévalóság számára kíván építkezni és benne az életnek nincs értéke, hogyha nagy szavakat mondanak az új emberről, egy új világról, egy új társadalomról, amit meg kell valósítani és ha ez az új nem áll másból, csak a meglévőnek a megsemmisítéséből. Minden rombolás azonban és más elutasítás annak a magatartása, aki fanatikusan hisz a halálban.

Ahol azonban felismerik, hogy a halál jatalma megtört, ahol a feltámadásnak és az új életnek a csodája a halál világába belevilágít, ott az ember az élettől nem kíván örökkévalóságot, ott az ember elveszi az élettől, amit az ad, nem a mindent vagy semmit, hanem jót és rosszat, fontosat és nem fontosat, örömet és fájdalmat, ott az ember nem ragaszkodik görcsösen az életéhez, de nem is dobja el magától könnyelműen, ott megelégszik az ember a kimért idővel és nem tulajdonít örökkévalóságot a földi dolgoknak, ott meghagyja az ember a halálnak azt a korlátozott jogot, ami neki még megvan. Az új embert és az új világot azonban akkor az ember a halálontúlról várja, attól a hatalomtól, aki a halált legyőzte."

Dietrich Bonhoeffer

Nedves falak utólagos szigetelése

(Szerkesztő megjegyzése:

Templomaink, épületeink műszaki állagának megőrzése, javítása nem kis erőfeszítést igényel. A körültekintő döntésekhez kíván segítséget nyújtani az alábbi ismertetés. Konkrét feladatokhoz természetesen elkerülhetetlen a szakember igénybevétele - szaktanácsadás, művezetés stb. -, tekintettel a komoly műszaki követelményekre és az abból fakadó anyagi következményekre.)

Egyházi épületeink nagyobb hányada abban az időben épült, amikor víz elleni szigetelést egyáltalán nem készítettek. Vagy ha igen, a szigetelés anyagaként felkent kátrányszurok az évtizedek során előregedett, rugalmasságát elvesztette, eltöredezett és funkcióját már nem képes ellátni: a ház fala nedves. Kívül és belül a talaj, illetve a padló fölött, néha egy méter-nél is magasabban elszineződött, piszkos kinézetű, málékony, tapinthatóan nedves a fal vakolata. Le lehet verni, újra lehet meszelni, de a nedvesség újra előtűnik.

A nedves fal káros következményei

A nedves fal nem csak csúnya. Az anyagok hőszigetelő képessége szárazon lényegesen jobb, mint nedvesen. A nedves falú épület fűtésére felhasznált energia - részben a hővezető képesség megnövekedése, részben a fal víztartalmának elpárolgotatása miatt - sokkal több.

A víz a talajból és a fal anyagából különböző sókat old ki, elpárolgásakor ezek kikristályosodnak. Télen a fel átfagy, a víz jéggé alakul át. Mindkét jelenség roncsoló hatású: a fal anyaga /tégla, kő/ veszít szilárdságából.

A mikroorganizmusok megtelepedésének feltétele a nedves felület. Különösen veszélyes lehet, ha a nedves fal fával /födémgerenda, padlóburkolat, bútor stb./ vagy más szerves anyaggal /függöny, szőnyeg/ érintkezik, mert a korhadás és a penészedés alapfeltétele vált biztosítottá.

Nedves falakkal határolt helyiségben még fokozott fűtéssel sem biztosítható egészséges lakóklíma.

A már említett többlet-fűtőenergia, valamint a gyakori javítási, felújítási munka az épület használójának tetemes többletköltséget jelent.

A nedvesség oka

Először is a nedvesség okát kell megkeresni, és ha lehet, megszüntetni.

A falba

- hibás vízvezeték- vagy csatornahálózat,
- magas páratartalmú helyiségek /fürdőszoba, mosókonyha/,
- a csapadék /eső, hóolvadás/, valamint
- a talajnedvesség felszívódása

révén kerülhet víz.

Vezetékhálózatból származó nedvesség a közművesített településeken fordulhat elő. A hiba feltárását és az ok megszüntetését vízvezetékyszerelőre bízhatjuk.

Egyházi épületekben tartósan magas páratartalmú helyiség ritkán fordul elő. Az időszakos páraterhelés pedig természetes szellőzéssel vagy mesterséges páraelszívással /pl. ventilátor/ megszüntethető. Itt kell megemlíteni azt a kondenzvizet, amely templomokban gyakori: sok ember lehelletéből, nedves ruhák száradásából a fűtetlen templom légnedvessége hamar telítetté válik, és a hideg felületeken /pl. szimplán üvegezett ablak/ kicsapódik. A kondenzvíz okozhatja az ablak faszerkezetének idő előtti korhadását, a vasrészek rozsdásodását, a lecsurgás a meszelés, festés elszíneződését. Kis páraacsatorna felszerelésével mindez elhárítható.

A csapadékvíz jól karbantartott tetőhéjazat /cserép, pala, bádóg stb./ és ereszcatorna-rendszer tartja távol a faltól. De csak akkor, ha a lefolyócső nem a fal tövébe vezeti a tetőre hullott esővizet. Az épület körüli terepet kifelé 5-10 %-os lejtéssel ajánlatos kiképezni. Igen sok vizet távol tart a faltól az ugyancsak kifelé lejtő épületkörüli járda is.

A talajból a víz a fal pórusaiban különféle fizikai jelenségekkel magyarázható erők hatására /kapillaritás, ozmózis, elektromos töltés/ szívódik fel, s a felületen elpárolog. Az őserők egyensúlyi helyzete határozza meg a felszívódás magasságát.

A talajból felszívódó nedvesség elleni, teljes értékű védekezés a folyamatos vízhatlan szigetelés, amelyet ma már az új építkezéseknél minden esetben elhelyeznek az alap- és felmenő falak közé. Ismertetünk néhány gyakorlatban is bevált elvet, amely a régi házak hiányzó vagy előregedett talajnedvesség elleni szigetelését pótolja, a nedvesedést megszünteti vagy lényegesen csökkenti:

Utólagos, talajnedvesség elleni szigetelések

a/ A falat teljes vastagságában átvéslik kb. 1 m-es szakaszokban, elhelyezik a szigetelést, a nyílást visszafalazzák vagy nagyszilárdságu betonnal injektálják. A szakaszról-szakaszra készülő szigetelési elemek egymáshoz vízhatlan csatlakozással kapcsolódnak. A gondos munka teljes mértékben biztosítja az eredményt. A kibontott nyílások visszafalazásának üledépe azonban a falazatban szerkezeti repedéseket okozhat.

b/ A korszerű elektromos kéziszerszámok lehetővé teszik, hogy a vastag nyílások helyett a fal szilárdságát kevésbé veszélyeztető, 1-2 cm vastag hézagot vágjanak; ugyancsak szakaszosan. Ebbe a hézagba dugják át a teljes falszélességű szigetelőlemezt. Egy osztrák vállalat¹⁾ erre a célra rozsdamentes krómácel hullámlemez alkalmaz; az acél nagy szilárdsága a fal repedésmentességét a hullámok szoros átfedése a szigetelés vízhatlanságát biztosítja. Egy magyar szabadalom²⁾ a fűrészelt hézagba a szilárdság biztosítására kemény műanyagrácsot ajánl elhelyezni, majd műgyantahabarc injektálásával teszik vízzá-

róvá a hézagot.

c/ Mivel a szerkezeti falak kivésése, átfűrészelése csak jó szilárdság esetén lehetséges, olyan eljárásokat is kidolgoztak, amelyeknél egymástól meghatározott távolságban néhány cm átmérőjű lyukakat fúrnak a falba, ebbe vegyi anyaggal adalékolt, víztaszító és vízzáró habarcsot töltenek vagy injektálnak. A kellő sűrűséggel elkészített furatok síkja fölé nem emelkedik a felszívódó talajvíz. Lassú, 1-2 évig tartó száradás után a téglá, kő vagy vegyes falazat újravakolható, festhető.³⁾

d/ A Német Demokratikus Köztársaságtól megvásárolt⁴⁾ szabadalom a "töltéskompensációs eljárás". A fal furataiba acélpálcákat helyeznek el. Ez a rendszer a fal és a fémpálcák elektromos töltésének kiegyenlítődése /kompensációja/ folytán hatástalanítja a víz felemelkedését létrehozó erőket. A száradás 1-2 évig tart; a régi vakolatot a száradás után verik le, és készítenek új vakolást és lábazatot. Előnye, hogy viszonylag olcsó, az előző eljárásoknál számított költségnek mintegy 1/8-1/10-e.

e/ A régi vakolat és a falfelület megtisztítása után a nedves falra vegyi anyaggal adalékolt habarccsal⁵⁾ víztaszító és porózus szerkezetű alapvakolatot készítenek, amely a fal nedvességtartalmát csökkenti és az elpárolgását biztosítja. Erre az alapvakolatra készülhet el a végleges, páraáteresztő nemesvakolat.

f/ Tulajdonképpen nem szigetelési eljárás, de nedves falak javítási módszere, hogy vizes felülethez is jól tapadó, vegyszerekkel adalékolt habarccsal készítik el az új vakolatot⁶⁾, amely az adalékszerek hatására nem veszi fel a vizet. Azért nem szigetelés, mert a vakolat mögött a fal nedves marad, s miután a párolgás lehetősége is megszűnt, még magasabbra emelkedhet annak szintje.

g/ Nem szigetelés, de alkalmazható módszer a falakat olyan burkolattal ellátni, amely mögötti légréven keresztül a párolgás lehetséges. A nedves fal - összes hátrányával - megmarad, csak az elszíneződést, a csúnya nedves felületet takarjuk el.

Hogy az ismertetett eljárások közül az adott esetben melyiket érdemes alkalmazni, azt az épület értéke /pl. műemlék/, a tatarozási költségek viselésének lehetősége, valamint műszaki szempontok határozzák meg. A műszaki kérdéseket /a falazat szilárdságának, a nedvesedés mértékének vizsgálatát/ szakértő tanácsa alapján kell eldönteni. Bármelyik is legyen a kiválasztott módszer, a falazat kiszáradása során feltétlenül szükséges az épület körüli terep lejtésviszonyait rendezni, a csapadékvizek elvezetését biztosítani, valamint az érintkező faszerkezetek vizsgálatát, a korhadt és fertőzött részek cseréjét elvégezni.

Megjegyzések:

1) Hackl Isoliertechnik G.m.b.H. - A. 4020 Linz, Rilkestrasse 20.

2) Az eljárást ISOLA-X néven az Alkotó Ifjúság Egyesülés, Budapest, VI. Jókai u. 8. menedzseli. Kivitelezők: GYŐZELEM MgTSz, Csepreg; AQUA-STOP Szövetkezeti Szolgáltató Szakcsoport, Bpest, Eötvös u. 1.; TAKTASZOLG Bpest, Békés Imre u. 18.; "Gyöngyös-Rába menti" MgTSz, Ikervár; "Kossuth" MgTSz, Kecskemét, Belsőnyír u. 150. - Referencia: Visegrádi Turisztaház.

3) - "Szilikofob - anhydro" nevű eljárás.

- "Vandex" dán gyártmányú anyagot a MINERALIMPEX Külkereskedelmi Vállalat /Bpest, V. Népköztársaság u. 64./ importálja; a kísérleti munkákat a Fővárosi 1. sz. Építőipari Vállalat végezte el.

Referencia: Bpest, XII. Városmajor utcai iskola tornaterme; Bp. I. Táncsics Mihály u. 7.; Bp. XIII. Petneházi u. 62. lakóház.

4) A szabadalmat az Építéstudományi Intézet vásárolta meg, a költségszámítás is egy ott készült tanulmányból származik. - Az eljárást Deschmann Alajos okl. építészmérnök /Országos Műemléki Felügyelőség/ ismertette a Magyar Építőipar 1982/11. számában. - Referenciák: Vörösberény r.k. templom; Gutatöttösi templom.

5) "BAUREX" osztrák épületvédelmi eljárás. Magyarországi megbízott: BAUREX-Propaganda és Szaktanácsadás, Esztergom, Kossuth Lajos u. 56. - Referenciák: Mogyorósbánya /Komárom m./, Búcsúszentlászló /Zala m./, Bajót /Komárom m./, Nagybörzsöny /Pest m./, Feketeerdő /Győr m./, Badacsonytomaj /Veszprém m./, templomok. - Költséges megoldás, elsősorban műemléki alkalmazásnál jön szóba.

6) A vizes-nedves falra felhordható NIKETON márkanevű anyag a NITROKÉMIA /Balatonfűzfő/ terméke, az eljárás pedig a 22. sz. Állami Építőipari Vállalat /Budapest/ újítása. - Az egyik referencia: Gyöngyös, ref. templom.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HALOTTUNK

JAKAB SÁNDOR

1911 - 1985

Balatonszentivánon született, édesapja uradalmi gépész, majd MÁV főmozdonyvezető, ki feleségével együtt Beled község és gyülekezet tagja volt. Itt járt elemi iskolába, és bár egyes gyermek volt, nagyszámú unokatestvéreivel együtt sok-sok emlék kötötte Beledhez. Szüleivel Tapolcára költözött, ahol polgári iskolába járt. Ekkor szerette meg Balatont, gyönyörű tájaival együtt. Erről a szeretetről sokunk előtt tett bizonyosságot gyenesdiási együttléteinkkor, fiait pedig kicsi korukban vezetgette szűkebb hazája, de a "drága hon" megismerésére. Középiskolába a pápai Református Gimnáziumban járt, és mint eminens tanulót, ekkor sokat foglalkoztatta a gondolat, hogy gépészmérnök lesz. Ezt az érzést édesapja nagy szak tudása, kezűgyessége és szerkesztő bátorsága táplálta benne, de templomos, imádkozó édesanyja a lelkészi pályára irányíthatta Isten áldásaként.

Sopron város lakójaként lett teológussá, ahol 1935-ben végzett és lelkésszé avatása után sokáig "száraz káplán"-ként élt szülei otthonában és kenyerén. Mégis helyettes lelkész-ként tanulgathatott bele hivatásába: Celldömölk, Tolnanémedi, Eger, Enying és Siófok. Celldömölki második szolgálati helyén szép álma teljeseedett, amikor Hubert István lelkész tárásával betaníthattak "Üzennek az Ünnepek" címmel egy vallásos tárgyú színdarabot az ifjúsággal. Ehhez elkészítette - gondos tervezés után - a sokféle színfalat, berendezést. Ekkor már sokan felfigyelhettünk benne rejlő művészi érzékére, tudására.

1940. április 1-vel érkezett Gecseire, ahol megválasztása után házasságot köt Bándy Katalin tanítónővel. Családi életüket három fiúgyermek gazdagítja, boldogítja. Érettük boldogan szolgál gecsei és szerezcsenyi gyülekezetében, de hűségese lelkészi munkája mellett bérelt földön termel, a hegyen szőlőt telepít és szakértelemmel műveli, megismerkedik a méhészet titkaival és maga készíti azok lakóházát. A selyemhernyó tenyésztését - mely abban az időben honfiúi kötelesség is volt - nemcsak

végzi, hanem buzdítja annak végzésére a község népét. Gyülekezetében gondosan és szakértelemmel őrzi az egyházi épületeket, templomot renovál, lelkészlakást újít és Szerecsénybe szép kis templomot épít, buzgóságával fellelkesíti a kis lélekszámú gyülekezetet.

A maga gyülekezetében végzett munkája mellett beírta nevét a mezőlaki gyülekezet történetébe is akkor, amikor a háború után egy főúri kastély házi kápolnájának romos, kézi munkával készült művészi oltárát restaurálta. Egy hétig átjárt minden nap vonattal, és egész nap irányításával dolgoztunk, csiszolt és fényezett, faragott és ragasztott.

1972. január 1-vel orvosi véleménnyel nyugdíjba vonult Győrbe, ahol 3 évig gyülekezeti pénztáros volt, és míg ereje engedte, szívesen helyettesített. A természet szerelmeseként ismert minden bokrot, fát, amelyekből ügyesen faragott, formált - előbb családjának, barátainak, később pedig, mint a Győri Fafaragó Kör tagja, mindig szebb és szebb munkákkal vonta magára a művészeti vezetők figyelmét. Így a Népi Iparművészeti Tanács Bíráló Bizottsága elfogadta munkáit, zsűrizte, majd több ízben díjazta. Pénzjutalmakkal járó első díjakkal faragta bele a nevét Győr városának művészetébe.

A 80-as években ereje fogyott, orvosság, kórház, betegség nehezítették életét, amikor Isten ajándékaként simogatott öt fiú- és két leányunoka arcát naponként. Ekkor érezte Isten szeretetét abban a teremő csodában, amit így neveznek: család. Imádságra kulcsolt kezekkel tanítgatta őket, amíg szólni tudott hozzájuk, majd utóbb már csak hangtalanul, szeme mozgásával kísérete szeretteit. S így kegyelmi ajándékként, elmenetele előtt az úrvacsorában közösségben volt Jézusával, mert nemcsak hirdette, de hitte is a drága ígéretet: Én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.

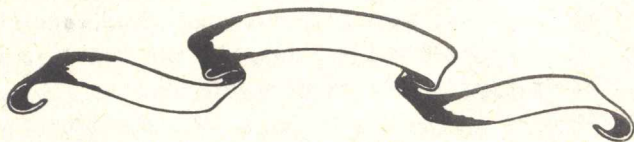
Ez év október 25-én, a reggeli órákban csendes elaludt, hogy köréje sereglett szerettei könnyek között mondhatták el: Igen, Atyám, mert így volt kedves Teelőtted, és legyen meg a Te akaratod.

Temetése november 1-én volt a győr-nádorvárosi temető

rávatalozójában, a hamvasztás előtt. Mely igen jó az
Úristent dicsérni... hangzott az ének a Gecse-Szerecseny-i
hívek szívéből-ajkáról, majd Bárány Gyula esperes hirdette
az Igét, amelyet a gyászjelentésen olvashatunk: "...a szere-
tet soha el nem fogy..." (1 Kor 13, 8) Ezt hirdette 31 éven
át gyülekezetében, és élte meg - nemcsak családjá, hanem a
veszprémi egyházmegye lelkeszi közösségében is. Ennek a
nevében az utód felesége, Bálintné Varsányi Vilma búcsúzott
tőle a 139. zsoltár 5. versével.

Szeretteivel, gyülekezetével együtt mi, szolgatársai is
megköszönjük Istennek Jakab Sándor által adott életet, krisz-
tusi szelídségét és barátságát. Áldás emlékére.

Tóth Sándor

Örömhír gyermekeknek

7. KÖZÖSSÉGBEN A SZOMSZÉDOKKAL

Nehéz a két megadott textus: Lk 14, 7-14 és Mt 7, 12a alapján a gyerekeknek a szomszédok közösségéről beszélni. Ezért talán célszerűbb, ha nem a két textus magyarázata felől közelítjük meg a témát, hanem a gyerekek élményeiből indulunk ki. Egész egyszerűen arra kell figyelniük, hogy mi az, amit átélnek a gyerekek, mi az, ami foglalkoztatja őket ezzel kapcsolatban. Ez a téma alkalmas arra, hogy beszélgetésre építsük fel az órát.

Ha ezt a módszert választjuk, fontos szem előtt tartanunk a következőt: a vezetőnek úgy kell feltennie a kérdéseket, hogy azok a gyerekeknek konkrét élményeket juttassanak eszükbe. A beszélgetést úgy kell irányítani, hogy egy-egy gyermek élménye, tapasztalata a többi számára is átélhető legyen, és további asszociációkat váltson ki.

Kérdések a beszélgetéshez:

A következő kérdéseket tehetjük fel, a gyerekek válaszai szerint több vagy kevesebb figyelmet szentelve egy-egy kérdésnek: Hogy hívják szomszédaitokat? Szoktatok-e találkozni velük? Van-e a szomszédotokban osztálytársatok, iskolatársatok? Van-e a szomszédotokban evangélikus gyerek, akivel együtt jártok ide? Szoktatok-e a szomszéd gyerekekkel játszani? Mit szoktak mondani játék közben a nagyok a kicsiknek? És a kicsik a nagyoknak? Kinek a szomszédjában van olyan gyerek, akit a többiek nem szeretnek? Kinek a szomszédjában van olyan magányos öreg néni vagy bácsi, aki egész nap otthon van? Kinek a szomszédjában van beteg?

A vezető legnehezebb feladata, hogy egyszerűen bátorítsa a gyerekeket arra, hogy elmeséljék élményeiket, másrészt megtalálja azt a pontot, ahol egy gyerek elbeszélése annyira szemléletes, és témája annyira fontos, hogy az minden gyereket érint. Ekkor meg kell próbálni a gyerekek érdeklődését és fantáziáját erre az egy élményre irányítani, és a mondanivalót, a tanítás célját ehhez kapcsolni. Szintén kérdésekkel tehetjük szemléletesebbé az élményt: Mit csinált ebben a helyzetben X (a gyermek neve)? Miért tette ezt? Kinek volt ez jó, és miért? Kinek volt ez rossz, és miért? Mi mást tehetett volna? Ide kapcsolhatjuk a beszélgetésben kijelölt textusunkat: "Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük."

Ha ezzel a módszerrel nem tudjuk a gyerekeket a beszélgetésbe bevonni, akkor inkább tegyük félre, próbálkozunk mással. Ha lehetőségünk van arra, hogy nagyobb gyerekeket is bevonjunk az óra előkészítésébe és levezetésébe, akkor a következő kis jelenettel is bevezethetjük a beszélgetést:

Nagyméretű papírdobozokból (pl. hűtőszekrény doboza) "házakat" készítnék: ajtót, ablakot, tetőt festünk rá. Az

ablakokat kivágjuk akkorára, hogy egy-egy szereplő feje kényelmesen kiférjen rajta. A szereplők ezekből a "házakból" beszélnek az ablakon keresztül. Három "házra" és négy szereplőre van szükség, tehát az egyik dobozt ketten fogják.

1. ház: 10 év körüli kislány vagy kisfiú

2. ház: fiatal férfi és nő

3. ház: idős néni

1. ház: Én itt lakom a szüleimmel. Minden reggel hatkor kelek, hogy el ne késsek az iskolából. Ott ebédelek, délután meg a napköziben vagyok. Ha este hazajövök, tv-t nézek, vagy segíték anyunak a konyhában. Van, amikor elmegyek a barát-nőmhöz játszani.

3. ház: 40 éve lakom ebben a házban. Mi mindent átéltem itt! Itt laktunk akkor is, amikor a gyerekek kicsik voltak. Már mind megházasodtak és elköltöztek, csak nagyon ritkán látogatnak meg. Néha elmegyek az öregek napközijébe, ott legalább nem vagyok egyedül. (Az első házhoz fordul:) Ha van időd, gyere át néha meglátogatni.

1. ház: Még nem tudom. Hét végén mindig elutazunk a szüleimmel.

3. ház: Ott szemben Kissék laknak. Ők is mindig úton vannak. Reggel korán elmennek dolgozni, de soha nincsenek itthon este sem. Csak tudnám, mit csinálnak! De szeretnék a helyükben lenni! Még fiatalok, és nem itthon töltik az idejüket. Mindig mennek valahova. Néha arra gondolok, hogy egyszerűen magukkal vihetnének engem is. De biztos azt gondolják: mit kezdenének egy ilyen öreggel?

2. ház: Férfj: Mostanában majdnem minden este itthon vagyunk. De már kezd elegendő lenni. Unom már a tv-műsort.

Féleség: Ha segítenél a háztartásban, hamarabb készen lennék.

Férfj: Az nem az én dolgom, különben is fáradt vagyok...

3. ház: Úgy látszik, valami nincs rendben, jobb lesz, ha becsukom az ablakot...

A jelenetet tetszés szerint lehet alakítani, bővíteni. A lényeg az, hogy egy olyan szituációt próbáljunk megeleveníteni, amely a szomszédok együttélésének, találkozásának élményét ébreszti fel a gyerekekben. Ehhez kapcsolhatjuk azután a beszélgetést a fent leírt kérdésekkel. Esetleg ilyen kérdésekkel ébresztgethetjük a gyerekekben a felelősséget: ebben a jelenetben ki az, akinek a legnagyobb szüksége van a szomszédokra? Mit tehet érte a szomszéd kislány? Van-e valamelyikőtök szomszédjában ilyen egyedülálló, idős vagy beteg néni vagy bácsi? Megtanulhatjuk a gyerekekkel a 119. sz. esti énekünket, melynek utolsó sora ("Beteg szomszédunkon segélj!") is segíthet a téma elmélyítésében.

Imádság

Istenünk, sok ház van ezen a földön. Köszönjük neked azt a házat, amelyben lakunk, és amelyben jól érezzük magunkat. Köszönjük neked azokat a házakat, amelyekben olyanok laknak, akik fontosak számunkra. Segíts bennünket, a te gyere-

mekeidet, hogy házat építsünk olyanoknak, akiknek nehéz a sorsuk: az örömteleneknek, a nyugtalanoknak, a békétleneknek. Segíts, hogy házat építsünk szeretetből, jóságból, felelősségből és bizalomból. Köszönjük neked, hogy gyermekeid lehetünk. Ámen.

8. EGY NÉP KÖZÖSSÉGÉBEN

A témához megadott textus: Róm 13, 1-7.

Ha a gyermekekben azt akarjuk tudatosítani, hogy mit jelent az, hogy a magyar nép közösségében élünk, semmiképpen nem a textus elemzéséből, magyarázatából kell kiindulnunk. Akárhogyan próbálnánk ezt az ígét egyszerűen, "gyermekszerűen" magyarázni, nem jutna el a gyermekekhez. Inkább a témát kell a tanítás középpontjába helyezni, úgy, hogy egy bizonyos ponton kapcsoljuk hozzá textusunkból azt, ami a gyermekek számára is érthető.

A 486. ének szövege alkalmas arra, hogy bevezessük vele a témát. Próbálják a gyerekek saját szavaikkal megfogalmazni, hogy miről szól ez az ének. Ezután két lépésben közelítjük meg a témát:

1. Beszélünk arról, hogy Isten ajándéka hazánk, népünk, amelynek közösségében élünk.

2. A kijelölt ígéből az engedelmesség fogalmát emeljük ki és e köré csoportosítjuk a mondanivalót.

1. Népünk közösségében

a/ Az ország, amelyben élünk.

A szemléltetéshez egy Magyarország térképet veszünk elő. Kérdésekkel indítjuk a beszélgetést: Milyen magyar városokról hallottatok már? Mit tudtok ezekről? Melyik városban jártatok már? Mit tudtok róla? Kinek a szülei dolgoznak, vagy dolgoztak már más városokban? (Előző órán feladatként adhatjuk ki, hogy hozzanak képeslapokat magyarországi városokról.)

b/ Nyelvünk

Melyik három szót választanátok, ha legszebb magyar szavainkat kellene kiválasztanotok?

c/ Történelmünk

A magyar történelem melyik szakasza a legkedvesebb számotokra és miért?

d/ Kultúránk

Irodalom, festészet, zene területéről soroljatok fel alkotókat, akik műveikkel népünket gazdagították! (Próbáljuk meg tudni, hogy volt-e a gyerekeknek olyan találkozásuk magyar kultúránk bármely területével, amely maradandó élményt jelentett számukra.)

Az ország, amelyben élünk, nyelvünk, történelmünk, kultúránk mind Isten ajándéka számunkra.

2. Engedelmisséggel tartozunk

Textusunk első mondatát: "Minden lélek engedelmeskedjék a felettes hatalmaknak, mert nincs hatalom mástól, mint az Istentől" (Róm 13, 1) jól olvasható, nagy betűkkel leírjuk

hogy semmi nem lehetetlen neki. Maga akar a dolgok mértéke lenni és ezzel Isten ellen lázad.

b/ Isten büntetése: mértéket, határt szab. A toronynak az lett volna a feladata, hogy összegyűjtse az embereket, és épp az ellenkezője történik: Isten elszélesíti az embereket az egész földre. Isten büntetése az, hogy olyan kevés megértés van a világban.

c/ Isten ajándéka Jézus Krisztus, akiben újra lehetséges az, hogy a föld minden népe megértse egymást.

Ennek a harmadik pontnak a szemléletes kifejtéséhez a következő lehetőség áll rendelkezésre: öt képet készítnék, mindegyik a földgolyót ábrázolja a földrészekkel. Ezekbe más-más jeleket rajzolunk, és ezekhez fűzzük a mondanivalót a következőképpen:

1. kép: a földgömb

Ez a föld, amin élünk. Több mint 4 milliárd ember él a földön. Mi is közéjük tartozunk. Az emberek sok mindenben különböznek egymástól: különbözőképpen néznek ki, különböző nyelveken beszélnek, hideg, meleg, vagy forró országokban élnek, nagy vagy kis népekhez, államokhoz tartoznak, szegények vagy gazdagok.

2. kép: a földgömböt egymásra merőlegesen két-két szögesdrót keresztezi

Mi történt itt a földünkkel? (Hagyjuk, hogy a gyerekek válaszoljanak: szögesdrót mögé lett zárva...) Igen, sok olyan ember él a világon, akinek látszólag semmi oka az örömré. Jogtalanul kerülnek börtönbe, kínozzák őket. De ezekben az országokban is megvan mindkettő: gonosz is, meg jó is.

3. kép: a földgömböt két félre osztjuk, az egyiket egy lefelé görbülő, szomorú száj és szem, a másikon egy nevető, felfelé görbülő száj és szemek.

Mit látunk ezen a képen? (gyerekek reakciói) Sok mindentől tudtok mesélni, aminek örülni szoktunk. De mindegyikről kiderül, hogy ez az öröm az embereknek csak egy részét érinti, másoknak nincs meg ez az örömük. Milyen jó, hogy van olyan öröm is, ami minden embernek öröme lehet:

4. kép: A földgömböt egy kereszt formájában megrajzolt Krisztus-alak fogja át

Kit ismerünk fel ezen a képen? (gyerekek reakciói) Ez a legnagyobb öröm, ami létezik a világon, hogy Isten elküldte Fiát az emberekhez, és ő meghalt és feltámadt minden emberért. Ő a legerősebb a világon, de szereti a gyengéket is. Nemcsak a győzteseket és a sikereseket szereti, hanem a veszteseket és a sikertelenekeket is. Nemcsak a felnőttekről és tapasztalt emberekről gondoskodik, hanem a gyerekekről, fiatalokról és tapasztalatlanokról is. Nemcsak az egészségesek mellett áll, hanem éppen azok mellett is, akik betegek és akiknek különösen

szükségük van a segítségre. Igen, egyedül ő tudja megtenni azt, hogy mi emberek ne vesszünk el mindannyian, amikor meghalunk.

Összefoglalva: ő az, akinek valóban mindenki örülhet.

5. kép: Földgömb a felfelé görbülő, nevető szájjal és szemekkel

Ez a kép azt ábrázolja, amiről az előbb beszéltem. Mivel Krisztus minden embert szeret, az egész világnak van oka arra, hogy örüljön. De vannak emberek, akik erről az örömről még semmit sem hallottak. Ezért azt akarja Isten, hogy azt az örömet, amit ő ajándékozott, továbbadjuk egymásnak.

Imádság

Úr Jézus Krisztus, te magadhoz engeded a gyerekeket. Még ma is mehetnek hozzád a gyerekek minden országból, minden népből. Te mindegyikünket szereted: feketéket és fehéreket, barnákat és sárgákat, afrikai és európai, ázsiai, amerikai és ausztráliai gyerekeket. Köszönjük neked szeretetedet. Urunk, szeretnénk tanítványaid lenni. Szeretnénk úgy, mint tanítványaid is, másoknak továbbadni valamit a te szeretetedből. Segíts, hogy nyitott legyen a szívünk mások felé, olyanok felé is, akik egészen mások, mint mi, akik egészen másképp élnek, beszélnek, gondolkodnak, mint mi. Segíts, hogy jobban megértsük őket. Ámen.

Nagyné Ferenczy Erzsébet

10. A TECHNIKA VILÁGÁBAN ÉLÜNK

(1 Móz 1, 26-29)
(Zsolt 8, 4-10)

A mai gyerekek beleszületnek a technika világába éppen ezért nem okoz nagy gondot erről a témáról az ő nyelvükön beszélni. Számukra egészen természetes, hogy otthon és az iskolában, az utcán, vagy kinn a mezőn gépekkel, technikai berendezésekkel találkoznak. A nagymama zavarba jön, ha egy új típusú porszívót kell használatba venni - az unoka hanyag mozdulattal, kissé talán lekezelően is, mutatja meg a nagymamának, hogy hol a bűvös gomb, amit meg kell nyomni. A mai gyerek számára nem cikk a színes, távirányítható, dekóderes tévékészülék - a nagyapák alig néhány évtizede megilletődve hallgatták az első beszélő dobozt...

Szolgálatom végzése közben gyakran hozok-viszek idős testvéreket, konfirmandusokat, hittanosokat autómmal. Az idősek újra és újra zavartan keresik az ajtónyitó gombot. Bezzeg a gyerekek!

A fenti néhány példa is szemlélteti, hogy a gyerekek egészen természetes módon alkalmazzák a technikát. A kérdés csak az, hogy ez nem csupán felszínes automatizmus-e náluk. Értik-e a technika Istentől megszabott rendeltetését? Tudják-e felelősséggel használni? Sajnos, egyértelmű a válasz: a gyerekek úgy kapják kézbe a technika "élesre töltött" fegyverét, hogy nem értik annak veszélyes voltát, játéknak tekintik. A technika - a felnőtt kezében is - csak akkor áldás, ha Isten akarata szerint élünk vele.

A tanítás belső célja: rámutatnunk a technika isteni eredetére, és Istentől megszabott rendeltetésére.

A tanítást kezdetjük a fenti példákhoz hasonló, élmény-szerű esetek felvillantásával. A gyerekek valószínűleg maguk is megtoldják példáinkat. Ezután forítunk a beszélgetés menetén a következők módon:

Ne gondoljátok, hogy régen nem volt technika. Mindig voltak szenzációs, új felfedezések, találmányok. Nem lenne ma színes tévé, autó, ha évezredekkel ezelőtt nem fedezik fel a tűzgyújtás módját, nem találják fel a kereket... Megmosolyogjuk az első, kezdetleges repülőgépet, melyet fából tákoltak össze és az első útján - még a földön - darabokra esett szét - de nélküle ma nem száguldanának hangsebességnél gyorsabb gépcsodák a tízezerméteres magasságban.

A technika világában élünk - mondjuk, de tudnunk kell, hogy az ember a teremtés hajnala óta rendelkezik a technika eszközeivel.

A "technika" szó sem mai keletű. Ókori görög, latin szó, melynek jelentése: művészet, mesterség. Olyan képesség tehát, ami az első emberben is megvolt már. A technika végső forrása valahol az emberi élet kezdetén keresendő: a teremtésben. Sőt egy lépéssel még előbb: magában a teremtő Istenben!

A bibliai teremtéstörténetben (1 Móz 2, 7) azt olvassuk,

hogy Isten "saját kezével" formálta az embert. A természetet szavával, az embert azonban munkája (technikája) által formálta.

Az így teremtett ember legjellemzőbb vonása az alkotóképesség.

A technika Isten különös áldása az ember számára.

Hasonlattal élve azt mondhatnánk: a technika egy olló, mellyel az ember képes fokról-fokra kibontani a nagy "ajándék-csomagot", a természet csodálatosan gazdag világát. A technika az uralkodás és a hódítás eszköze az ember kezében, éspedig nem Isten akarata ellenére, hanem éppen a parancsára:

"...töltsétek be és hódítsátok meg a földet, uralkod-

jatok..."

Itt kell megjegyeznünk, hogy ugyanakkor a technika nem önálló teremtőképessége az embernek, hanem kapott eszköz arra, hogy a már meglevő teremtettséget egyre inkább felfedezze és uralma alá vonja. Így szabta meg Isten az ember lehetőségének határait: saját képére teremtette, uralkodásra rendelte, de olyan világban, ami nem az ember sajátja, csak használatra kapta. (Mai fogalommal élve: az ember nem tulajdonos, csak jogos üzembentartó)

A technika hihetetlenül sok áldást jelentett már az emberiségnek.

A mai ember azonban ismeri a technikának egy másik arcát is.

Vannak nagyon gyászos következményei is! Csak Magyarországon minden héten száznál is több autóbaleset történik. Ha lezuhan egy repülőgép, százak halnak meg. Egy munkagép nyomorék-ká teheti, megölheti a vele dolgozó embert... De nemcsak testi életveszélyre kell gondolni. A gépek visszahatnak az ember lelkivilágára is. A tévé magához láncolja már kiskortól a gyermeket, ha a szülő nem vigyáz. A számítógépes játékok kiszorítják a hagyományos társasjátékokat - ezzel együtt megszüntetik az őszinte barátságok kialakulását a gyermekek között.

A felnőttek meg éppen nagyon veszélyes játékokat játszanak a technikával, amikor fegyvereket, atomrakétákat, harci repülőgépeket gyártanak. Ma ott tartunk, hogy félnünk kell saját technikánk következményeitől. A technika az ember uralmát, hódító hatalmát kellene, hogy szolgálja-így rendelte Isten. Valahogy mégis visszajára fordult a helyzet: a hódító ember saját technikája rabszolgája lett! Hogyan? Miért? A Biblia szerint akkor vált a technika veszélyessé az emberre, amikor - elszakadva Istentől - az ember magának tulajdonította a világot, és önkényesen kezdte használni a technikát.

A bűnös ember minden lehető eszközt felhasznált arra, hogy Istent kizárja az életéből. Ennek egyik legkirívóbb esete a bábeli toronyépítés. A "találékony" bábeliek rájöttek, hogy az agyagot kiégetve nagyszerű építőanyagot kapnak. A nagy felfedezés gögössé tette őket. Támadást indítottak Isten ellen. Akciójuk nemhogy nem hozta meg a várt sikert, de még bonyolultabbá tette az emberi életet, a nyelvek összezavarodása által.

A mai világban a hitet és tudományt egymással szembeállítva az ember, Istent akarja nevetségesen ósdiinak feltüntetni a modern tudománnyal szemben.

Igy vált az eredetileg csak áldásos technika kétarcúvá. Ma már sokan úgy vélik, hogy több átkot jelent, mint áldást...

Hogyan viszonyuljunk tehát a technikához? Eldobjuk, mint egy tönkretett játékot? Hagyjuk, hogy fölénk nőjön, rabszolgává tegyen? Bármelyik megoldás újabb bűn lenne Isten ellen. Az első az ajándék meg nem becsülését, a második az ajándék istenítését jelentené.

A helyes megoldás: éljünk úgy a technikával, ahogy azt Isten rendelte nekünk! Hálásan és Isten iránti alázattal. Felelősséggel és embertársaink iránti szeretettel.

Nem önzően, hanem a másik ember javát szolgálva. Nem mások ellen, hanem másokért felhasználva.

A technika - a bűn miatt - magában hordja a kettős lehetőséget: lehet vele uralkodni és lehet vele szolgálni.

Aki uralkodni akar vele, azt rabszolgájává teszi - aki viszont szeretettel szolgál vele, annak engedelmes szolgájává válik.

Egy feladat a gyermekeknek:

Vegyétek számba, hogy milyen technikai eszközök, berendezések vannak otthonotokban, környezetetekben. Próbáljátok meg kitalálni, hogy melyikkel hogyan tudnátok a technika áldásait előidézni!

11. A TERMÉSZET VILÁGÁHOZ TARTOZUNK (Zsolt 94. 104.)

Meggyőződésem, hogy nehezebb a mai gyerekeknek tanítást adni a természetről, mint a technikáról. A felnövekvő nemzedék - és általában az ember - egyre távolabb kerül a természettől. Az a tizenéves, aki vég nélkül tudja sorolni az autómárkákat, nem tudja, hogy a bölömbika madár, és nem szarvasmarhaféle, nem ismeri a mező füveit, bokrait és az erdő fáit. Ezeket az ismereteket régen nem könyvből tanulta a gyermek, hanem a természettel szoros kapcsolatban élve a saját átéléseiből.

Elszakadtunk a természettől többé-kevésbé. Valószínűleg, amilyen mértékben eltávolodtunk Istentől, ugyanolyan mértékben kerültünk messzire az ő teremtett világától. Idegenné váltunk saját bolygónkon, otthonatlanokká a természetes környezetben. A tudományos optimizmus azzal kecsegtet, hogy az ember képes lesz a természetes környezet helyett egyenértékű mesterséges világot teremteni. Ha Istentől kapott világunk egyszer kiég, az ember a technika tutaján kivez a pusztulásból, mint egyetlen túlélő. Még ha valóban így lenne is, marad egy nyitott kérdés: hogyan számolunk el Isten előtt a gondjainkra bízott természettel? Feladatunk tehát, hogy már gyermekkorban ébresztgessük ezt a felelősséget. Ehhez előbb egy kicsit beljebb kell hatolnunk a romjainban is csodálatos, lenyűgöző, isteni természet titkaiba.

Kezdhethjük a tanítást az alábbi bevezetéssel:

Bizonyára jártatok már régi paloták, várkastélyok romjai között. A lepusztult falak között csak itt-ott látható egy viszonylag ép boltív, egy szépen faragott oszlop, vagy egy díszes kőszetta. Elmerengve próbáljuk elképzelni, hogy milyen szép is lehetett ez a kastély, amikor még nyüzsgő élet népesítette be. A romokból következtetünk az eredetire.

Mi, mai emberek a természet romkertjében élünk. A romokból következtethetünk arra, hogy milyen lehetett egykor. Az emberi bűn miatt ugyanis hatalmas pusztulás ment végbe földi világunkon. A kapzsi ember mértéktelen erdőirtása oda vezetett, hogy napjainkban rohamosan sivatagosodnak el korábban értékes, szép területek. Jónéhány állatfajt sikerült úgy megritkítanunk, hogy már csak az állatkertben láthatjuk őket. Ennek ellenére még mindig csodálatos világ vesz körül bennünket.

A tanítás menetében most megkíséreljük szemléltetni a természet csodálatos világát. Képekkel, diával, de lehet egyszerűen a 104. zsoltár felolvasásával. Nem lesz hosszú és unalmas, hiszen annyira élményszerű a leírás. Mindenesetre ébren tarthatjuk a figyelmet, ha feladatot adunk a gyerekeknek: próbálják meg a zsoltár alapján jellemezni a természetet. Csak néhány ilyen jellemző vonást emelünk ki, abban a reményben, hogy a gyermekek önállóan maguk is megteszik ezt. A zsoltár szerint a természet élettér, állandó mozgás, változás, ugyanakkor szilárd törvényekre épülő rend, sokszínűség, pazarló gazdagság és ésszerű takarékoság, végtelenül kicsiny és végtelenül nagy, barátságos és félelmetes, hatalmas erők vihara és gyönyörű harmónia. Ezek mind jellemzik a természetet, de a zsoltár alapján segítünk odafigyelni három, nagyon fontos tényezőre:

1. A TERMÉSZET MÖGÖTT ISTEN ÁLL

Ő teremtette; éppen ezért helyesebb teremtettségről, és nem természetéről beszélni. Ez utóbbi azt sugallja, hogy világunk önmagától alakult ki. Isten a Teremtő, mégpedig valóságos, materiális értelemben is. Nem kell feltétlenül a naív ókori világképet emlegetnünk, amikor ezt olvassuk a zsoltárban:

"...sátorként feszítette ki az eget..."

A szimpla tudományos kifejezésnél mennyivel érzékletesebb ez! Ertsük bátran szó szerint:

"...te fakasztasz forrásokat a völgyekben..."

Nemcsak megteremtette a világot, de állandó mozgásban is tartja. Gondoskodik róla, biztosítva a szükséges energiákat és az életfeltételeket.

2. AZ ÉLŐ ISTENNEK CSAK ÉLŐ TEREMTMÉNYEI VANNAK

Isten világában minden él. Az állat- és növényvilág sokféle jelét mutatja az életnek, de él az a része is a világnak, amit élettelen világnak nevezünk. Ennek bizonyítéka,

hogy Isten beszél a természet holtak hitt elemeihez. Megdorgálja a vizet (7.v.), előszólítja a csillagokat (Ézs 40, 26). Elgondolkodtató a világnak ez az egységes szemlélete. Isten így látja a világot. Ugyanakkor ez azt is jelenti, hogy Isten nélkül még az ún. élő is halott:

"Ha elrejtéd arcodat, megrémülnek, ha elveszed lelküket, kimúlnak."

3. AZ EMBER IS A TERMÉSZET VILÁGAHOZ TARTOZIK, ÉS FELELŐSSÉGGEL TARTOZIK A VILÁGÉRT

Az ember maga is része a teremtettségnek, de u.akkor megbízott gazdája is. Az egyedüli a teremtmények között, akit nem ösztönök és törvények vezetnek csupán, hanem szabad kezet kapott a világban. A nagyobb szabadsággal nagyobb felelősséget is. Az ember a világ kertésze. Ezért nem mindegy, hogy mi lesz a világgal. Súlyosan vétünk Isten akarata ellen, ha önző céljainkra szinte kizsaroljuk a természetet és egyben saját magunk alatt is vágjuk a fát, rontjuk saját esélyeinket.

Hogyan végezhethjük jól feladatunkat?

A Miatyánkban Jézus arra tanít, hogy kérjük Istentől mindazt, amire életünk fenntartásához szükségünk van:

"A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma..."

A mindennapi kenyérben minden benne van, ami a harmonikus élethez kell. Luther szavai szerint: "Ezért hát jól ereszd meg és szárnyaltasd képzeletedet, nemcsak a sütőkemencéig és a lisztesládáig, hanem a széles mezőre és az egész földre, amely termi és szolgáltatja nekünk a mindennapi kenyeret és mindenféle ételmezt."

A természet világához tartozó ember a többi teremtménnyel együtt mindig rászorul Isten gondoskodó szeretetére. Ezért nem szakadhat el sem Istentől, sem az ő teremtett világától.

Jóllehet, eléggé tönkretettük már eredeti környezetünket, Isten mégsem veszi azt ki a kezünkből, hanem megtanít arra, hogy hogyan kell helyesen "kertészkednünk", "gazdálkodnunk". Ehhez először magának az embernek kell teljesen másképp látni a világot, ezért Isten először az embert teremti újjá. Az első teremtetést az emberrel fejezte be - az újjáteremtést az emberen kezdi (2 Kor 5, 17).

Aki átéli az újjáteremtés csodáját, az egyszerre látja, hogy hol a helye, mit kell tennie, és azt is, hogy mit nem szabad többé megtennie. Isten téged is el akar juttatni erre az új látásra, hogy ne tördeld le az út menti kis fácskákat, hanem örülj szép növekedésüknek, hogy ne kínozd a cserebogarat - kedvelt szórakozásként kitépve a lábait. Felelős vagy a környezetedért. Istennek elég lesz egy pillantást vetni a környezetedre, és meg tudja állapítani, hogy új látással látod-e a világot, hogy te is új teremtetés vagy-e. Énekeljünk: "Föld és nagy ég, ezeryi csillag..."Ékv.68

"A Mennyei Atya szereti a hegyet és a völgyeket"555.

"Atőlel minket jószágod Teremtőnk..."556.

Böjt vasárnapjainak tematikai központja Jézus személye. Ezen belül azonban nem személyének titka kap hangsúlyt, hanem egyes megnevezésein keresztül Isten küldetésében elévített szolgálata (Judica: A Sátán legyőzője; Reminiscere: Az Úr szolgálója; Oculi: Az Isten báránya; stb.) Vagyis e vasárnapok témái Jézust a szolgálata különböző oldalairól "tapogatják" körül, s ezen aspektusokból érintik személyének misztériumát.

Egymondatos textusunkban Pál az Úr Szolgálója művét, szolgálatát "adományként" aposztrofálja, majd e szolgálat útját, megvalósulását a "szegénnyé lett" és "szegénysége által meggazdagított" kifejezésekkel írja le. (És nem jellemzi!) Nem kétséges a szóhasználat célzatossága. A levél 8-9. fejezete az elszegényedett Jeruzsálemi gyülekezet támogatását szolgáló adománygyűjtésről, az adakozásra való buzdításról szól. Természetes, hogy Pál e témakörből veszi kifejezéseit, mellyel a Krisztust követők adakozásának teológiai-hitbeli alapjáról beszél, mely indok és példaadás egyben. Lényegében Krisztus szolgálatának teljes ívét rajzolja meg így, elsősorban az isteni gesztust s annak lendületét domborítva ki a szegénység-gazdagság ellentétpár használatával. Mindezt ugyanakkor nem a múlt egy történeti eseményeként állítja a hívek elé, hanem a jelenben élő és munkálkodó feltámadott Krisztus műveként, melynek részesei ők is.

Textusunk teológiai tartalmának illetően karakterizálása az adakozás, benne a testvéri közösségvállalás kiemelt jelentőségére mutat a keresztyén életfolytatásban, melyet az előző (8.) vers magyaráz: ez a szeretet valódiságának a próbája. Az adakozás tehát nem csupán a keresztyén élet "csatolt" része, szekunder tartozéka, vagy történelmi helyzet kényszerében kialakult anyagi bázissteremtő lehetőség a gyülekezet számára, hanem alapvetően hitkérdés, a hit és szeretet manifesztálódása.

Meditáció

Az adakozás, adománygyűjtés világát éljük. Az anyagi fedezet előteremtésének e módját az emberi szívre, jóságra apellálva az egyházon kívüli körökben is felfedezték. Koncerteket rendeztek az USA-ban, Angliában az afrikai éhezők megsegítésére, ugyanígy a Sportcsarnokban nálunk is. Adományokat gyűjtenek az új Nemzeti Színház építésére. Adakozni lehet különböző csekkszám lákon a természeti katasztrófa sújtotta áldozatok megsegítésére. - Mindez nagyszerű, humanitárius, minden elismerést és támogatást megérdemlő törekvés, amelybe jó lelkiismerettel, sőt teljes odaadással állhat és áll be az egyház, a gyülekezet, a keresztyén ember

is. Hiszem, hogy mindezekben keresztül is Isten szeretete, segítése valósul meg világunkban, még ha teljesen szekuláris az indíttatásuk, s akkor is, ha tudom, hogy mindez a világunk nyomorúságaihoz képest csepp a tengerben, s nem oldja meg a nyomorúságok lényegi kérdéseit.

E szép célokért küzdő résztvevők, rendezők, szervezők odaadását, egyszerűségét, elkötelezettségét látva, hallva az ember szíve meglágyul, önmaga kissé megszegyenül, és a zsebébe nyúl. - De miért? Sokan azért, mert ők sem akarnak rosszabbak lenni, mint mások. Sokan azért, mert jó jónak lenni, s önmaguk előtt is jószágukat akarják bizonyítani. És sokan azért, hogy ezzel a gesztussal önmaguk és mások előtt ellen-súlyozzanak vagy eltakarjanak sok rossziaságot és bűnt, s nem más számukra az adakozás, mint egy pótcselekvés. - A gyülekezetekben, gyülekezeteinkben, egyes keresztény testvéreink életében mi az adakozás motivációja? Nem az előbbiek valamelyike, csak a gyülekezettel való kapcsolattartásra, az "Isten-ügy" és a "hit-ügy" kérdésre vetítve? Nem egyfajta pótcselekvés sokszor, mellel épp a lényegét kerülik meg?

Gyülekezeti gyakorlatomban látom: híveink szívesen adakoznak - ha önmagukról van szó (saját templomról, belső gyülekezeti célról), de amikor "kerítésen kívüli" ügyről van szó, a legtöbbször "sírnak", és szegénynek mondják magukat. - Ha sírunk, valóban szegények vagyunk. Szegények a szeretetben, a jóságban, az emberségben. Mert a készségihiány szeretethiányt jelöl, egyben a hit hiányát, szegénységét is, annak az "ismeretnek" a fogyatékoságát, melyről Pál beszél. S első sorban nem anyagi kérdés, s egyáltalán nemcsak a pénzbeli adományokra vonatkozik.

Vegyük észre: adományéhes emberek közt élünk!

S most nem csupán a földrengés sújtotta emberekre, vagy az afrikai éhezőkre gondolok. Szeretet-adományra éhes a házastársunk, a kulccsal a nyakukban az utcán ténfergő gyerekek, az életszínvonal alsó határán vegetáló elhagyott öregek, a társra nem találó magányosok. Megbecsülés-adomány éhségben szenved sok dolgozó, többre érdemes tehetség-elnyomott, pályáját elhagyni kényszerült értelmiségi. Reménység éhségben szenvednek discokba, alkoholba, narkóba menekülő fiatalok. - S ami hiányzik, amire szükségük van, azt adni kell! De miből?... Adni csak az tud, aki már kapott.

Mi pedig kaptunk!

Nem keveset, nem "könyöradományt", nem gyorssegélyt, hanem mindent. Isten Jézus Krisztusban adott adománya a miénk! Szegénnyé, hozzánk hasonlónak lett, hogy mindazt, ami Istené mérhetetlen nagyságban és gazdagságban, azt emberközeli, emberléptékűen adhassa át nekünk, úgy, hogy átvehessük, "hasznosítsuk". Miénk Isten figyelve. Életünk, dolgaink, bajaink és fájdalmaink, örömeink és boldogságunk személyre szólóan ismert előtte. Tudja, mi vidította fel jókedvű perceinket, s mitől lett mélyebb a ránc az arcunkon. Tudja, hogy miért kellett idegcsillapítót bevinnünk, s miért dobott fel egy kedves mondat. Tudja, hogy milyen

veszélyek fenyegetnek, s testvéri közösséggel, útmutató okos szóval, igéjével az elhárításán fáradozik. Mindebben ott lüktet, miénk a szeretete. Minden botlás, tévedés, önfejűség és okoskodás ellenére nem von meg tőlünk még mindig semmit: életerőt, életfeltételeket, munkakedvet, munkánk eredményének örömét. Nem vonja meg, sőt adja, osztja bűnbocsánatát, ha elé tárom lelkiismeretemet. - Mindkét kezem tele van ajándékaival! Miért lennék szegény?

A szegénységem oka abban van, hogy ajándékainak egy részét teljesen természetesnek, magától értetődőnek tartom, s ami afölötti, azt nem veszem elég komolyan. Másszóval: nincs meg, fogyatékos, vagy csak névleges a kapcsolat, közösségem Isten gazdagságát hordozó Krisztussal. Ő közel jött, közel van: nekem kell rányílnom, hozzá térnem. Ő szegénnyé lett értem, de ez nem az elszegényedésének a végpontja, hanem az én életem meggazdagításának kiindulópontja. Az állandó imádság beszélgetéseiben, az úrvacsora asztalözösségében hat át és bomlik ki egyre jobban az életünkben ajándékainak, adományainak egyre teljesebb gazdagsága, hogy hozzá hasonlóan egész életünk adománnyá formálódjék. Olyan adománnyá, mely egyszerű és éltető minden szeretettünknek, ismerősnek és ismeretlennek, megélve a jót nemcsak alkalmanként pótcselekvés-szerűen, hanem a maga teljes skáláján. Amiből jut az afrikai éhezőknek és a földrengéskárosultaknak is, de nem marad ki senki azok közül sem, akiket épp azért nehéz szeretni, mert állandóan egy fedél alatt élünk velük.

Dr. Foltin Brúnó

Böjt 3. vasárnapja

1 Pt 1, 17-21

A textus

"Ez a levél az élő reménység levele... mind az öt fejezete alapján. A levél nem tanító, hanem biztató jellegű. Nem akar új keresztyén ismeretet nyújtani, hanem bátorítást akar adni a 'szétszórttságban élő jövevényeknek'. Jakab apostol levele mellett ez a leggyakorlatibb levél az Újszövetségben. Ez a jelleg Péter jelleméből fakad. Nem töprengő lélek, hanem a cselekedetek embere." (Hafenscher K.: LP 1958/180.old.) "A levél megírásának ideje feszült lélektani pillanat volt. Nagy vihar előtti csend honolt az Imperium Romanumban, de már mindenki tudta, hogy a keresztyénülődözés küszöbön van. Péter ekkor mutat rá Krisztus keresztyére, és az üres sírra, mint a reménység forrásaira." (U.a. 181.old.)

A levél első főrésze 1, 13-21-gyel kezdődik. Már 1, 3 meghirdette a keresztyén élet alapját, erre épül az Isten iránti hálaadás, az emberekkel kapcsolatos reménység

(1, 5-12), és az a gyökeres fordulat, amely a címzettek életfolytatásában a korábbiakhoz képest bekövetkezett (1, 13-tól). A 13.v. hangsúlyos köztöszava ("Ezért tehát...") egyértelműen utal erre az összefüggésre. A 13-17. szakasz az életmód-változás imperatívuszait, a 18-21. ismét a szilárd, egyetlen alapot hirdeti meg. Ez az egyetlen, örök alap Jézus Krisztus áldozata. Itt ígénken belül egymás mellé kerül Krisztus keresztjének kozmikus-eszkatológikus jelentősége és az egyéni életünkre ható konzekvenciái. 17.v.: Aki Jézus Krisztusban Isten atyai arcát felismerte, aki Istent "Atyaként imádja", annak életében ez a felismerés, hit megtermi a maga életfolytatás-gyümölcseit. Meglepő az, hogy itt a "nem egészen világos hátterű asszociációkban" (J.H. Friedrich) Isten Atya- és Bíró-volta egymás mellé kerül. Az istenfélelem nem egyszerűen félelemteljes tiszteletet jelent, hanem az ítélet félelmét is. "Az öskeresztyén intelmekben a motiváció ugyanúgy lehet az üdvösség reménysége, mint az ítélettől való félelem". (N.Brox) 18-19.v.: A tradíció tisztelet világában az "örökölt életet" haszontalannak tartja. Ez az elítélő vélemény erős kritika a környezet értékítéletén.

A "lytroo" ige a pogány környezetben a rabszolga-kiváltás szakkifejezése volt. Számunkra ez a hely azonnal a Kis Káté vallomását is jelenti (2.hítág.magyarázat); de utal Mk 10,45-re ("életét adja váltságul sokakért") és Ézs 52, 3-ra is ("nem pénzen váltalak meg"). Mulandó értékekkel össze nem hasonlítható Jézus vérének "értéke", hiszen Ő az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűneit. (Jn 1, 29) Ez a váltságdíj szabadít meg a bűn és halál rabszolgaságából és kötelez el minket a jövővénységünk idején.

20-21.v.: Vannak egzegéták, akik a 20. verssel összefüggésben himnikus kapcsolatokra gondolnak. Az mindenestre tény, hogy ezeket a mondatokat olyan reménység és derű hatja át, amely beragyoghatja jelen életünket. A jelen idő a végső idő, amelyen a "kedvünkért" megjelent kegyelem Isten felé fordítja hitünket és reménységünket. (A fordítások többsége - szemben a miénkkel - ilyen irányba mutat. Pl. Luther: "...auf dass ihr Glauben und Hoffnung zu Gott haben möchten"; F.Tillmann: "...euer Glaube und eure Hoffnung auf Gott gerichtet seien."; NEB: "...so your faith and hope are fixed on God.")

A vasárnap

Oculi vasárnapján "Szemeink az Űrra néznek" (vö. introitus-Zsoltár). Urunkra, aki hibátlan és szeplőtelen Bárányként halt meg értünk, hogy megszabadítson haláltól és ördög hatalmától, hogy egészen az űvé legyünk... (Kis Káté!). Ige-hirdetésünknek ilyen mozdulattá kell lennie, hogy a ránk bízottak tekintetét Őrá irányítsuk. Mint Keresztelő János ujsza az isenheimi oltáron, ellenállhatatlanul útba igazít: "Ime az Isten Báránya... Őrá nézzetek, Őbenne higgyetek!"

Oculi vasárnapján (vö. Fendt) kezdődött a keresztelendő vizsgáztatása (vö.: 1 Péter esetleg levélformában megírt keresztelési beszéd?), ez magyarázza az ógyházi perikópák jelölését. Textusunk a megkereszteltek gyülekezetének azt mondja, hogy megszabadítottunk, éljünk Isten gyermekeinek felelős szabadságában.

Meditáció

Nyomorúságos örökség. Hogyan csillan fel kapzsi emberek szeme, ha örökségről hallanak?! Hány család életét tette tönkre már a jussért való kíméletlen, gyűlölködő harc?! Hogyan lettek ellenséggé azok, akik örökségükhöz fogalkörömmel ragaszkodtak?! Sohasem tudtam ezt megérteni! Mindig szomorú vagyok, ha "jó keresztények" életét dúlja föl, teszi tönkre ez a háború. Mert az örökséget osztani kell, megszerezni kell, megragadni kell, mert az "az enyém"! Szörnyű! Meg ostoba is! Mert az örökség mindenkié, mindannyiunké. Akár akarjuk, akár nem! Igaz, ez az örökség nem mérhető forintban, négyzetméterben, légköbméterben; de mérhető könnyben, bánatban, szenvedésben, betegségekben, halálban... Az csak egy pillanata a nagy rabság-örökségnek, s jele annak, hogy múló értékek utáni vágyban áttipornak emberek igaz értékeken. Testvéri szeretet, szülői szeretet, gyermeki ragaszkodás ég hamuvá a Nagy Terrorista rabságában sýnylódó "örököstarsak" szívének tüzes indulataiban. Milyen érveket felsorakoztató módon, bizonyítékokat gyűjtögető szenvedéllyel igazolják a vetélytársak: én vagyok a jogosult! S nem jogsultak vagyunk mindahányan, hanem örökségünkkel megverték... Anyagiasság, bálványimádás, nyilvánvaló vagy jól csomagolt bűneink; kimondott vagy "csak" megtett gazemberségek, önzés, szeretetlenség, karrierföltés, törtetés - nosza osztozatok az örökségen!

Micsoda rabság ez! Ha egyszer valaki meglátja ezeket a "kincseit" a maguk valóságában, ördögi voltukban, bizony, szabadulni szeretne. Új és új kísérletek, elhatározások. Többet nem, nem akarom, erősebb vagyok. S új meg új kudarcok. Ez a vereségsorozat, és az Utolsó Nagy Vereség a mi örökségünk; "atyáinktól" örököltük.

A szabadulás. Ebből a rabságból Jézus vére szabadít meg. S szándéka szerint már meg is szabadított. Ez a realitás. Isten nem pillanatnyi ötletének engedve küldötte el a Szabadítót, a Megmentőt, hanem örök időktől kezdve készült erre az akcióra. Kifizettetett a váltásdíj, amely nélkül nem lenne kiút. A terrorizmus mai tombolása közepette van-e közöttünk, a gyülekezetben, aki ne tudná, hogy váltásdíj nélkül nincs menekülés. Vagy pénznek, vagy vérnek folynia kell. És folyt. Ez az értünk ontott vér hangosan kiált, hangosabban, mint az Ábel vére, hogy ne a "halál, halál", hanem az "élet, a bűnbocsánat, az üdvösség", ne a bosszú, hanem az irgalom legyen a mi vagyónunk. Nem örökség, igaz, amihez jussunk van; de kincs, amelyet irgalomból,

Isten kegyelméből kaptunk. Bárcsak lenne bennünk annyi bátorság, hogy be mernénk vallani, enélkül hiábavaló, haszontalan az életünk, de így Jézusért miénk a fiak élete.

Az atyáktól az Atyához. Így megszabadulva látja meg az ember Isten atyai arcát. Aki a tékozló fiakért az Egyszülött Fiút is odaadta. Aki várja, hogy türelme és irgalma a megtérés gyümölcsét teremje gyermekei szívében. De azt nem engedi, hogy megcsúfoljuk, megvessük kegyelmét. Vagy Isten gyermekeinek szabadságára mentett meg minket Jézus vére, arra a szabadságra, amelyet át- és átjár a felelősség és engedelmesség, vagy még mindig bűneink, önzésünk rabságában vagyunk. Ez ébreszt bennünk szent félelmet, meg ne bántsuk Őt, aki szívét is kitette értünk. Bárkinek hazudhat az ember, de az édesatyjának hazudhat-e a fiú? Isten szeretete, atyai irgalma elhalmoz minket a szabadság áldott lehetőségeivel. A "szemek vasárnapján" bárcsak lenne szemünk ennek meglátására! A gyűlölködő önzés helyébe irgalmas szeretet, a szerzés szenvedélye helyébe a bőkezű adakozás, az Isten iránti bizalmatlanság, hitetlenség helyébe a gyermeki bizalom és a hazatalált tékozló fiú öröme, a halállal való jegyességünk helyébe az örökélet reménysége léphet.

Halálból az életre. Ez a fiak útja. Azoké, akik látnak is, hisznek is. Ez a Nagy Menetelés útja. Az a nyomorúságos örökség még mindig olyan erős, át kell miatta bukdácsolnunk a "halál árnyékának völgyét"; de az út vége már hajnalt jelez. Ezen az úton járt előttünk a Mester, átjárhatóvá lett Érette az áthághatatlan bozót, keresztje bozótvágyó kesség, sátán-pusztító lándzsává. De ez Naponkénti Lépések útja is. A naponkénti döntéseké, a naponkénti meghalásoké; pusztuljon újra meg újra az ó-ember! Ehhez kell az Istenre hagyatkozó hit, a "ráfíxált" reménység. Csak nem levenni a tekintetet róla! Mert különben ránk néz megbénító kígyószemével a halál. Órá nézz, s úgy, mint megfeszítettre! Órá nézz, mint az átdöfött Oldalúra (Jn 19, 37; Zak 12, 10), s úgy mondd: "Moss meg szent véredben, s élek. Jézus, add, hogy hozzád térjek, Veled haljak, veled éljek!" (191.é.2.v.)

Ittész János

Böjt 4. vasárnapja

1 Kor 10, 15-17

Készülés közben

Az alapige bevezető mondatában Pál az értelemre hivatkozik, mint aminek birtokában képesek vagyunk megítélni az általa mondottakat. Amit mond, mégis hitünk tárgya: az úrvacsorában Krisztussal és egymással közösségre jutunk. Ennek

elfogadása nem értelmünk belátásán alapul, hanem elhisszük a kinyilatkoztató Isten tekintélye alapján, aki nem csalhat meg és nem csalatkozhat (K. Rahner). Hitünk és értelmünk mégsem ellentétei egymásnak. Értelem nélkül nincs teológia sem (H. Fries). Az ember szellemi megismerőképességének jellemzője többek között az is, hogy a transzcendens megismerés vágyát és kényszerét is hordozza. Az értelem is Istenre irányuló.

Az áldás (eulogia) szó az "áldás pohara" kifejezésben azonos értékű a korábbi hálaadás (eucharistia) fogalommal. Jó ezt azért tudatosítani, mert sokan még ez utóbbival találkoznak Károli fordítású Bibliájukban. Ez a szó a későbbi kéziratokban szerepel, de egymásnak megfelelő fogalmak. Az első kenyérszaporítás alkalmával Jézus áldást mond a szinoptikusok szerint (Mt 14, 19), és hálát ad János szerint (Jn 6, 11). Az utolsó vacsora leírásában Mt 26, 26-ban Jézus a kenyér felett mond áldást és a pohár felett hálaadást, - Pál megfordítva a kenyérenél beszél hálaadásról (1 Kor 11, 24), és alapigéinkben a pohárnál áldásról. A szaknak ez a gyakorlati felcserélése mutatja a hasonló mondanivalót. "Aldani annyit tesz, mint szóba foglalni a teremtő és életető adományt, akár mielőtt megjönne, kérés formájában, akár utána, hálaadás alakjában. A különbség annyi, hogy az áldó könyörgés előre vallja az isteni nagylelkűséget, a hálaadás pedig már látta megnyilvánulását." (Biblikus Teológiai Szótár).

Igen hangsúlyos az alapigében, hogy az úrvacsora közösséget teremtet. Az úrvacsorában megvalósuló koinonia közeli és valóságos kapcsolat az Úrral és egymással. Egyszerre valósítja meg a közösséget Jézussal (1, 9; Jn 6, 56) és testének tagjaival (Csel 2, 42).

Meditáció

A kenyér a szoros összetartozás jele is. Kifejezi azt a közösséget is, amelyben élünk.

Ha azt mondom valakiről: "egy kenyéren vagyok veled", ez azt jelenti, hogy veled közös háztartásban vagyok. Közös az asztal, ahova leülünk. Közös az otthon, ahol élünk. Közös a pénz, amiből kenyeret veszünk. Egy kenyéren lenni, szoros összetartozást jelent.

Ha valaki másnak a "kenyerét eszi", akkor az tartja el őt. Szülő kénytelen néha így fogalmazni: amíg a kenyeremet eszed, addig engedelmeskedni tartozol. A kenyér itt is a szoros összetartozás jele.

Ismerős még a "kenyeres pajtás" kifejezés is. Ma már ritkábban használt, mint régen. Akkor még mesterlegények indultak vándorútra, és diákok külföldi egyetemekre. A gyaloglás hetei alatt egy tarisznyából ettek. Közös volt nemcsak a céljuk, hanem a kenyérük is. Valaki kenyeres pajtása a vele jóban-rosszban osztozó barát volt, s a közös kenyér a szoros összetartozás záloga.

A 41. zsoltár egy elhagyott beteg könyörgése. Kifejezi azt a fájdalmat is, hogy a vele közös kenyéren lévő is elhagyta őt (10.v.) Hogyne lenne ez fájdalom. Valakivel rendszeresen enni a kenyeret annyit jelent: barátjának lenni, meghitt kapcsolatban lenni vele. S ha már az is elhagy, akivel egy kenyéren voltam?!

Jézus fájdalma is ez. Ott vannak együtt az utolsó vacsorán. A lábmosás utáni szavaiban kifejezi az árulás feletti fájdalmát, amiben az idézett zsoltár cseng vissza: "Aki az én kenyeremet eszi, az emeli fel ellenem a sarkát" (Jn 13, 18).

A kenyér nemcsak a létfenntartás eszköze tehát, hanem a szoros összetartozás jele is. Kenyeret együtt enni mindig közösséget is jelent.

Egy kenyéren vagyunk Jézussal is. Mielőtt meghalt, ételként osztotta szét önmagát (Pilinszky J.). Kenyeret tört meg és közben azt mondta: ez az én testem. Poharat vett kezébe és úgy adta tovább: ez az én vérem. És örökül hagyta ránk, hogy ezt cselekedjük, "mert az én testem igazi étel és az én vérem igazi ital (Jn 6, 55). Így maradt velük, rémült tanítványaival akkor is, amikor a kereszten kiszenvedett. S így marad velünk mindvégig, véglegesen, noha nem látjuk őt. Jelenléte valóságosan tapasztalható, a közösség vele maradéktalanul megvalósul, valahányszor testét kenyérként és véréit italként magamhoz veszem.

"Kenyerét esszük", amit ő adott nekünk, s ez ő maga. A mi mindennapi kenyérünk Krisztus is (Simone Weil). Szükségünk van rá, ahogy a kenyérre is. A kenyérben az erőnköt folyton kívülről kapjuk, s ilyen erő Krisztus is, az élet kenyere. Pál is a vele való közösséget hangsúlyozza (16.v.).

Az úrvacsorában önmagát adja tehát. "Azért adta így, egy kis darab anyagban, odatette ezt az anyagot egy meghatározott pontra, elhelyezte egy megadott időben, hogy oda lehessen menni érte, és a legegyszerűbb életfenntartó cselekvés formájában tudjunk vele egyesülni. (...) Jézus egyszerűnek akarta, külső csoda nélkül valónak. Elrejtette a külsőségek egyszerűségében: egy falat kenyér, néhány csepp bor. Megenni és meginni való. Mindennapi tette az embernek. Életfenntartó cselekvés" (Dienes Valéria).

A megfeszített Jézussal van így közösségünk. Külön be- szél testéről és vérééről, s külön adja magát nekünk. Hiszen néhány órával az utolsó vacsora után meghalt a kereszten. Amikor kezébe vette a kenyeret, már készült, vagy már készen is volt a keresztfája. Ott az erőszakos halálban vált ketté teste és vére. A kettő együtt ő maga. Az úrvacsorában külön látom és egymás után veszem magamhoz. Így az áldozati halált vállaló Jézussal van közösségem (vö. 18.v.). Pál is ezért hangsúlyozza a szereztetési ígék után: "Valahányszor eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek" (1 Kor 11, 26).

"A fenyegető, véres események előestéjén Jézus 'elővételezte' és ránk hagyta örökül kereszthalálát. De hogyan?

Úgy, hogy az isteni szeretet legmélyebb szabályai szerint a szöveget és a saját haláltusáját előbb meleg-csenddé váltottatta át, baráti lakomává, ahol testét kenyérként és véreátvaló italként nyújtja nekünk. Ez az a váratlan és keresetlenségében isteni "fordulat", amivel örökre biztosította jelenlétét közöttünk" (Pilinszky J.).

Jézus ezt a velem való közösséget így ígéri: "Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, az én bennem lakik és én őbenne (Jn 6, 56).

Az úrvacsorában egymással is egy kenyéren vagyunk.

Pál ezt a másik közösséget is kiemeli: "amint egy a kenyér, egy test vagyunk sokan, akik az egy kenyérből részesedünk". Ez a másik mellett, azzal egyidőben, egyszerre valósul meg. Nekem úgy kell ránézniem a velem úrvacsorázó gyülekezetre: egy kenyéren vagyok velük. És ez a legszorosabb összetartozást jelent.

A bibliai időben minden étkezés vallásos töltésű volt. Szent dolgokat tartották a táplálékot, amit mindig Isten bőkezűsége ad. Kenyér és bor, víz és gyümölcsök nemcsak olyan javak, amelyek életet adnak, hanem olyanok, amelyekért az ember Istent áldja. Nem múlt el étkezés, hogy ne áldották volna Istent a kapottakért, ne áldották volna meg ételüket és italukat (áldás pohara = a pohár, amelyet megáldottak), s ne adtak volna hálát érte (hálaadás pohara). Így az étkezés is megszentelődött, és ebben nemcsak az Isten felé létesült kapcsolat, hanem szent kötelék fűzte össze az asztaltársaság tagjait is (Biblikus Teológiai Szótár).

Jézus asztalának vendégeiként bennünket is szent kötelék fűz össze. Testvérek, Krisztus testének tagjai vagyunk. Nem azért, mert mi erőltetjük ezt. Hanem Jézus által, teste és vére által, rajta keresztül egymáshoz tartozunk.

Zászkalicszky Péter

Böjt 5. vasárnapja

Zsid 2, 17-18

A vasárnapról

Judica vasárnapja. Ezen a napon az egyház népe a zsol-tárossal így imádkozik: "Ítélj meg Istenem és ments meg engem, mert Te vagy oltalmazó Istenem!" - Két ellentétes gondolat: ítélet és megmentés kérése. A hívő ember életében mégis találkoznak, mert bűneink megítélését kérjük, de az ő szabadítását is, mint akinél lehetséges a gyógyítás, a megmentés a bűnbocsánaton keresztül.

Ez a vasárnap Jézust, mint "Az igazi Főpapot" állítja elénk. Azt a Jézust, aki az ember megmentéséért jött és aki

élete odaáldozásával szerzett engesztelést az Atyánál, a bűnei miatt jogosan elítélt ember számára.

A textusról

Az igehirdetés alapjául kiemelt két versszak, egy hosszú, Jézus eljövételét, megváltói munkáját elemző rész befejezése. Ezzel a rövid szócskával kezdődik: Ezért...Azonnal éreztük, hogy itt egy már megkezdett gondolat folytatásáról, indoklásáról van szó. A 16. versből következik értelme: "Mert nyilván nem angyalokat karolt fel, hanem Ábrahám Izsármagzottjait karolja fel, EZÉRT mindenben hasonlóvá kellett lennie testvéreihöz, hogy irgalmas és hű főpap legyen az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért." A textus kijelölésénél az új Ágendába azt javasolnám, hogy Zsid 2, 14-18 legyen, mint összefüggő rész.

A MIÉRT kérdésre - mely a megelőző versekből jogosan vetődik fel - miért kellett emberré lennie, miért kellett hozzánk egészen hasonlóvá lennie, miért kellett szenvedést, kísértést, halált vállalnia, erre adja meg a feleletet mai igénk. A felvetett kérdésekre adja meg a 17-18 versekben tömören a választ, mely így kezdődik: EZÉRT... Az emberi életet a maga teljességében kellett vállalnia, hogy Ő megértessen minket és mi megérthessük Őt és tudjon is segíteni rajtunk.

A kísértésekkel naponta meg kellett küzdeni, mert a sátán " a sarkát mardosta " - vagyis - szüntelen a nyomában volt. Édesanyján, testvéreire, tanítványain keresztül ugyanúgy megkísértette, mint ellenségei részéről.

A szenvedés útját is végigjárta. Ismerte a fizikai szenvedés gyötrelmeit a kereszten is ugyanúgy, mint a mellette megfeszített bűnösök. - Az arculverés éppen olyan fájdalmas volt, mint nekünk, a korbácsütéseket ugyanúgy érezte, mint a rabszolgák.

A többletet így olvassuk: Mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik kísértésbe esnek. "Az apostol a test és vér embert, a kísértéseket és szenvedéseket megtapasztalót akarta Jézushoz vezetni, aki ismer bennünket, kísértéseinket és szenvedéseinket, és aki tud is segíteni rajtunk."

Összegező gondolatok

Kitől várja a gyülekezet tagja szenvedésében az együttérzést, imádságban a segítséget, elesettségében a melléállást? A papjától. - Kitől várhatjuk mindnyájan a megértést és a segítséget híveinkkel együtt? A Főpap Jézustól. Egy régi ének így hangzik: "Szenvedésben engedelmes, kísértésben győzedelmes Jézus Krisztus, légy kegyelmes."

Gondolatok az igehirdetéshez

Egyházmegyei csendesnapokon különböző gyülekezetek tagjai találkoznak. Szabad időben érdeklődnek egymástól a gyülekezeti életéről, az ott folyó munkáról. DE érdeklődnek a gyülekezet papjáról is. Különösen, ha új ember a gyülekezetben. Hogyan szolgál, mi újat hozott a gyülekezeti életbe. -

Ha különböző felekezetű papok vannak együtt, felvetődik a kérdés: Milyen a kerület főpapja, a püspök. - Igaz, a válaszok, vélemények nagyon is szubjektívek lehetnek, mégis a válaszokból kiformalódik a számára ismeretlen püspökről vagy lelkészről, munkájáról, szeretetéről, megértéséről egy olyan kép, amely számára megnyugtató lehet.

Az apostol is vallott a Főpapról, Jézusról. Arról, aki nem egy gyülekezet papja, nem egy kerület főpásztor, hanem az egész emberiség számára Istentől rendelt Főpap. Az a Jézus, aki így szolgált Isten és emberek felé.

1. Engesztelést szerzett. - Ez volt a Főpap szolgálata az Atya felé. "...az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért." Milyen nehéz sokszor még egy embert is kiengesztelni, különösen, ha nagy sérelem, kár érte, és világos, hogy teljesen a másik volt a vétkes.

A szent Istent az ember részéről ezernyi véték bántotta meg. Keserűen mondta Isten: "Csak bűneiddel terheltél és vétkeiddel fárasztottál engem." Ma is így igaz, nemcsak Ézsaiás korában. S mit tett Jézus? Főpapi imádságában így imádkozott: "Én óérettük odaszentelem magam, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal". Jézus, a büntelen Főpap halálra adta magát, hogy engesztelést szerezzen bűneinkért. Ezért énekelhetjük ma: "Őt áldjuk a hű Főpapot, Ki szerzett bűnbocsánatot..." 192. ének. Szolgálatát az Atya felé éretünk elvégezte Jézus, a Főpap.

Milyen Főpap Jézus az emberek felé?

2. A kísértésben, szenvedésben lévőket megértő Főpap. - "Ezért mindenben hasonlónak kellett lennie testvéreihez..." Hogyan érthetné meg a makkegészséges ember azokat a magatehetetlen embereket, akik egy szociális otthon betegszobájában fekszenek. - A harmonikus családi életet ismerő az örök perpatvarban élőket. - Most egy bibliaórai énekünk néhány sorát idézem: "Nem érzi más azt, ha valami fáj... Nem látja senki, senki aki néz, Mi van a szívben, szívnek mi nehéz... Nem ért meg senki, senki aki él, nem óriz, félt úgy, ha jön a veszély..." Csupán emberi kesergésnek, panaszáradatnak tűnnének ezek a sorok, ha itt befejeződnének. De van csodálatos folytatás, ami úgy hat, mint az előbbi szílóénekre a teljes énekkar válasza: "CSAK EGYEDÜL JÉZUS, CSAK EGYEDÜL Ő, CSAK EGYEDÜL JÉZUS, CSAK EGYEDÜL Ő!" (569. énekünk). A Főpap Jézus, aki tudja, mi fáj, mi nehéz, mi van a szívben, mit hordozunk, mivel küszködünk, hol győzünk, hol bukunk. A bennünket ismerő és megértő Főpap.

3. Az irgalmas Főpap Jézus. - "...hogyan irgalmas és hű Főpap legyen az Isten előtti szolgálatban." - Az irgalmatlanság jeleivel gyakrabban találkozunk - Sajnos. - Könyörtelenség, megvetés, lenézés, kiközösítés. Jézus is látta ezt. - Milyen felemelő érzés, a könyörület, a segítség, az együttérzés. Mert ezt is lehet tapasztalni. Ahol van krisztusi lelkület.

Jézus irgalmas pap volt. Szánakozott a nélkülözőknek és megelégtette őket, a betegeket meggyógyította, a szomorkodókat megvigasztalta, az elesetteket felemelte, a megvetett

bűnösöket új életre vezette. - Az elbeszélés szerinti pap elfogadta, hogy a gyermeke érdekében őt felkereső édesanya megcsókolja a kezét, de az a kéz arra már nem volt képes, hogy kérvényt írjon, hogy a jól tanuló gyermek segítséget kapjon. - Vajon nem ilyenek vagyunk mi egymás iránt? - Jézus irgalmas pap volt. S ilyen irántunk ma is!

4. Hűséges Főpap. "...hogy hű főpap legyen..." Milyen nagy ajándék a hűség. Házastársak, családtagok, barátok hűsége. De mily sok a hűtlenség. A csak ideig-óráig tartó hűség. Jézus hűséges volt érettünk a keresztfán elszenvedett haláláig is, feltámadása után is, az őt elhagyó hűtlen tanítványok iránt is. "Még ha mi hűtelenkedünk is, ő hű marad, ő magát meg nem tagadhatja."

5. Segítő Főpap. "Mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik kísértést szenvednek." - Jézus nemcsak ismeri a bűneinket, gyengeségünket, embertelenségünket, hanem tud is segíteni. Van hatalma, hogy bűneinket megbocsássa, van hatalma, hogy segítsen a szabadulásban, van hatalma, hogy a mélységből is felemeljen. Van hatalma arra is, hogy megtartsa azon az úton, amelyre elvezetett.

Milyen Jézus a Főpap? - Ma erről vallott igénkben az apostol. Erről vallottam én is. Úgy, ahogy számtalanszor megtapasztaltam. Adja az Úr, hogy együtt vallhassunk Jézus Főpapról az apostollal: "Ezért mindenkben hasonlóvá kellett lennie a testvéreihez, hogy irgalmas és hű Főpap legyen az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért. Mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik kísértésbe esnek." Egy régi ének szavai legyenek az imádságunk: "Szenvedésben engedelmes, kísértésben győzedelmes Jézus Krisztus, légy kegyelmes"!

Varga György

Böjt 6. vasárnapja

Fil 2, 1-4.

Egzegézés összefoglalása: a megadott textus helyes értelmezése érdekében feltétlenül szükséges figyelembe vennünk egyrészt a megelőző részt (1, 18kk), másrészt az utána következő híres szakaszt (2, 5kk). Mert e kettős kitekintés nélkül etikai síkon reked meg az igehirdetés, pedig a virágvasárnapnak evangéliumi mondanivalója (is) van.

Az 1. versben ún. trinitárius forma található, aminek célja a teológiai alapvetés az azután következő kijelentésekre nézve. Ha alaposabban szemügyre vesszük az egymás után következő kifejezéseket, világosan kiderül, hogy evangéliumi tartalom szólal meg a vigasztalásban, a figyelmeztetésben, a közösség lehetőségében, az irgalmaságban és a könyörületességben. Nagyon is pozitív kiindulásról van szó tehát.

A 2. vers szubjektív kezdetű (az én öröömöm). A kortörténeti helyzet a mártírumság lehetősége, ami Pálnak örömet jelent, amit azonban a gyülekezet igazi kiformalódása tehet teljessé. A stilisztikai fordulat célja a mondanivaló erőteljesebb aláhúzása. Ennek a versnek a tartalma a belső egység. Lelki egység.

A 3-4.versekben található paranézisek pedig az előzmények függvényébe helyezendők bele, mivel ezek önmagukban nem állhatnak meg.

Különösen is fontosnak tartjuk azt, hogy Pál óvja olvasóit a hiú dicsőségvágytól, a kenodoxiától. A kenodoxia: azért is érdekes ez a szó, mert ezután következik a híres himnuszban a kenózis teológiája (7.vers). Jézus Krisztus lemondott a dicsőségéről; és feltámadása, valamint mennybenemetele után mégis megkapta azt. Két bevonulási elbeszélésben találjuk meg kifejezetten ezt a szót: dicsőség. Lk 19, 28kk-han, ahol a sokaság kiáltja: "...és dicsőség a magasságban.", valamint Jn 12, 18kk-ban a 16. versben, ahol arról van szó, hogy a tanítványai voltak értetlenek, "de amikor Jézus megdicsóult, visszaemlékeztek..."

Meditatív készülés az igehirdetésre:

Tekintettel arra, hogy az oltár előtt úgyis felolvassuk a bevonulási jelenetet, az igehirdetésben is ábrázolhatjuk azt, és a két textus között az első kapcsolatot éppen a dicsőség kérdésénél ragadhatjuk meg. Egészen más Jézus Krisztus dicsősége, Aki azt nem akarta magának megszerezni, és mennyire üres, hiú a mienk, akik pedig annyit fáradozunk érte. De sok nyugtatóba kerül ez nekünk!

Annak is különleges jelentősége van, hogy az istentiszteleteinket az "Atya, Fiú, Szentlélek" nevében kezdhetjük.

Textusunk segít a bevonuló Jézusra irányítani a figyelmünket, pl. ahogyan ez a trinitárius forma elsőnek Krisztust említi. Ez a sorrend nem megszokott, de nem is példa nélküli (vö. 2 Kor 13, 13). S ezzel az itt első helyen álló névvel Pál a vigasztalást kapcsolja össze, azt, amire nekünk is igen nagy szükségünk van. Kihangsúlyozható az igehirdetésben, hogy mennyire evangéliumi ez az első vers, amit az egész alapjának és forrásának tekintünk. Hiszen még ott is, ahol figyelmeztetésről van szó, nem a dorgálás értelmében történik az, hanem úgy vigasztal az apostol, hogy felhívja a figyelmünket az igazi alapzatra. Amikor a szeretet figyelmeztetéséről van szó, akkor az a mi érdekünkben van.

Milyen érdekes: feltételes módban fogalmaz az apostol. De ez csak látszólagosan feltételes mód, hiszen a négyszeres "ha" éppen a bizonyosság fokozhatatlanságát fejezi ki.

Kinek ne járná át szívét-lelkét az öröm és a béke, ha ilyen izzó fokon szembesülne azzal a ténnyel, hogy hányszorosan és hányféleképpen hangsúlyozza itt Pál Istenünk csodálatos jóindulatát. Kifogásolnivaló lehetett (és volt is) a filippi gyülekezetben, és esetleg lehet a miénkben is. De Pál mégsem fenyegető ítélettel áll elő, hanem maximális méretű jóhírrrel; hogy Jézus Krisztus vigasztal, Isten szeret, a Szentlélek pedig a közösséget kínálja. Már ez önmagában imádatra indíthat bennünket, és ezek után azon kell gondolkodnunk, hogy hogyan felelhetünk mi erre a páratlan szeretetre? Már nem állhatunk be a pálmát dobáló és hozsanát kiáltó egykori sokaságba, hogy köszöntsük Jézust; ám azért lehetőségünk, köszönteni őt, nekünk is van. Erről szólnak a további versek.

Gondolkozhatunk még készülés közben a gyülekezettel való kapcsolatunk felett is, látva, hogy az apostol nem riad vissza attól sem, hogy igazán szubjektív legyen, és ezt kérje: "tegyétek teljessé örömetet". Nem magát mutogatja itt Pál, hanem minden áron és minden eszközzel sarkallni kívánja a gyülekezetét, hogy arra a bizonyos isteni szeretetre megfelelően válaszoljon. Pálnak ez rendkívüli módon fontos. És nekünk? Ha nem is vagyunk mérhetőek páli méretekkel, de a magunk helyén nekünk sem lehet ez kevésbé fontos, amennyiben már minket is magával sodort az a csodálatos szeretet. Pál helyzete segít illusztrálni ezt a kérdést. Hiszen különleges összefüggésben láthatjuk Pál örömet, amit már "csak" kiteljesíteni, egésszé tenni kell: börtönben van az apostol, és esetleg a halállal is számolnia kell. Mégsem valamiféle olcsó menekülésre gondol, hanem az ügy, Isten ügye után azonnal a gyülekezetére, hogy bárcsak méltó feleletet adnának. Mert miről is van szó?

Az Atya, a Fiú, a Szentlélek e g y s é g e nyilvánul meg - az első vers szerint - abban a mentő szeretetben, amit megtapasztalt az apostol is, valamint hívők milliói egykor és most. Ennek az "isteni" egységnek kellene tovább élnie, de most már gyülekezeti szinten; a gyülekezeten belüli lelki egységről van szó: ugyanazt akarjátok. Lehet elmélkedni afe-

lett is, hogy az eredeti szó az ember lélektani valóságának sokrétűségét veszi figyelembe, a racionalitástól az emóciókig. Egy minőségi belső egységről van szó. Ez pedig nem egyhangúság, nem valami egyformaság, mert az csak a felszínen teremt egységet, és az is csak látszólagos. Ez az egység a sokféleségben nyilvánul meg. De éppen az a fontos, hogy ebben a sokféleségben meglegyen az egység. A gyülekezetet belüli sokféleség - belső egység, lelki egység nélkül - igen sok széthúzást eredményez. Mennyi sértődés, megbántódás, elmaradás, mindannyian példák tucatjait sorolhatnánk. Ennek oka, hogy hiányzik a belső, lelki egység. Hiszen hány gyülekezeti vezető, akár lelkész, gondnok vagy felügyelő tekinti sokszor kompenzációs területnek a gyülekezetet, és nem akar egy egységes közösségbe betagozódni. Egység pedig úgy teremődik, hogy a Szentháromság Isten szeretetének egységét befogadjuk, ami azután millióféleképpen realizálódhat emberi szinten. Napról napra rá vagyunk kényszerítve a gyülekezeteinkben, hogy kibírjuk az egység próbáját, még akkor is, ha egy gyűlésen leszavaztak. S ez csak úgy lehetséges, hogy folyton visszatérünk Istenünknek Jézus Krisztusban és a Szentlélek által adott egység és egységet teremtő szeretetéhez.

Szembesíthetjük önmagunkat, gyülekezetünk vezetőségét, az egész gyülekezetet ezekkel a páli paranézisekkel. Milyen akadályokat gördítünk mi ennek az egységnek az útjába? Hiszen mindig veszekedést eredményez a konok önzés, amikor az a meggyőződésünk, hogy mindent mi tudunk a legjobban. Am ilyenkor azt is nagyon kell tudnunk, hogy mennyit ártunk Krisztus ügyének. Vajon mennyire motivál minket a kenodoxia, a hiú és üres, lapos és mulandó dicsőségvágy? Várjuk, hogy dicsérgessenek? Milyen mulandó és komikus érzés ennek az "élvezete". S káros voltát romboló hatása látványosan igazolja.

Nagy feltűnést keltett évekkal ezelőtt D. Riesmann:

A m a g á n y o s tömeg című könyve. Elsősorban nyilván azért, mert annak hiányát engedte látni, amit úgy nevezünk, hogy közösség; hogy egyletek, klubok, szakkörök még nem közösségek; hogy valami olyasmi hiányzik, ami az embert belső "lelkiképpen" formálja és kommunikációra alkalmassá teszi. A magányos tömeg: atomizálódott egyedek egyedülvalósága. Formálisan, a felszínen együtt, de valójában messze egymástól, mint Szakonyi: Adáshibájában a TV-t néző család. Utitársak a vonaton, szurkolók a stadionban, bevásárlók a boltban - mi kösse őket egységbe, de úgy, hogy k ö z ö n s é g b ő l k ö z ö s s é g legyen? Mi formáljon egységgé belsőleg? Az elfutó táj, a kedvenc csapat, a keresett cikk? Mulandóságuk miatt erőtelenek is, legfeljebb kvázi-közösségek megteremtésére alkalmasak. A közönség csak közönség marad. Drága jegyért is. Jézus Krisztus pedig ingyen kínálja - a Szentlélek közösségét. Ezáltal egymással is. Ha valahol a közönség soraiban pánik törne ki, egymást agyontaposva menekülnének, ki-ki önmagát mentve. De egy közösség ehelyett e g y ü t t néz szembe a veszéllyel és a feladattal.

Persze nemcsak hirdetniünk kell, hogy van egy csodálatos erő, Aki közösségeket formálhat, hanem kérnünk is kell őt.

Igehirdetési vázlat:

- 1/ Virágvasárnap - Jézus bevonulásával konkrétan kezdődik a Szentháromság egy igaz Isten akciója, a megváltás műve - Krisztusban. Ő áll hozzánk a legközelebb, mert ember is volt.
- 2/ Ennek a megváltói műnek a tartalma: vigasztaló, figyelmeztető szeretet, közösség, irgalom, könyörület - roppant gazdagság, akár példák sorát lehet hozni. Élő formában jön felénk mindez. Hogyan köszöntjük?
- 3/ Jézus bevonul Jeruzsálembe, de nem dicsősége érdekében, nem annak megszerzéséért, hanem érettünk. Magára venni a keresztet. Megrendítő, hogy ő ennek tudatában vonul be. Lukácsnál az őt éljenző tömeg beszél a dicsőségről, János szerint a tanítványok mindezt csak jóval később értették meg. De ez a dicsőség nem megszerzett, hanem Istentől kapott.
- 4/ Ezek után az etikai tartalom nem önmagában álló és nem önmagáért való figyelmeztetés, hanem "térítés". Bűnbánattal kezdetűnk a nagyhetet. Mert hozzámérhetjük magunkat és gyülekezeteinket ezekhez a páli "értékekhez", amik gyökere azonban az Isten egységes szeretetében van.

Ribár János

Nagycsütörtök

Zsid 10, 11-18.

Az áldozat fogalmával hallgatóink nem sokat tudnak kezdeni. A szó elvesztette kultikus jelentését, s jelentésváltozással teljesen átment a mindennapi szóhasználatba. Ma azt a magatartást jelöli, amikor valaki másért komoly anyagi terhet vállal, vagy sok fáradságot, időt kívánó munkát végez. Anyagi javaiból, vagy szeretetéből, önmagából ad a másik embernek. Ilyen értelemben beszélünk szülők áldozathozataláról gyermekeikért, vagy ápolók áldozatvállalásáról gondozottaikért. Gyakran találkozunk az áldozat fogalmával sportolóknál is, kik önmagukat kemény munkára fogva, az előtűk levő cél érdekében lemondanak a kényelmes életéről. Olvasunk háborúk, támadások áldozatairól, s ilyenkor ártatlan emberek szenvedését, értelmetlen halálát értjük alatta. A szó jelentése gazdag, de jelenlegi szóhasználatunkban nincs vallásos jellege.

A kultikus áldozat az Istennel való kapcsolat megteremtését szolgálta. Mindig Isten megnyeréséért, az áldozatot bemutató megtisztulásáért, büntől való szabadulásáért történt.

Az áldozat görög szava a megölni igéből származik, s ez mutatja, hogy az a cselekmény, amellyel Isten jóindulatát akarta az ember megszerezni, az élet kioltásával járt. Cselekedés volt. Az áldozat életét adta, hogy akiért bemutaták, az életet nyerjen. Az áldozat bemutatásának egy másik vonására mutat rá az áldozat latin megjelölése. A latin szó alapigéjének jelentése: felajánlani, nyújtani. Az ember felajánl valamit Istennek, hogy helyette mást kapjon. Ilyen alapállásnál az áldozatot bemutató pap tulajdonképpen az üzletkötő szerepét tölti be.

Az áldozatok elterjedtsége a különféle kultuszokban mutatja, hogy bennük nagyon mély szükségérzet jut kifejezésre. Az ember átéli a maga erőtlenségét, segítségre szorultságát és szövetségest keres az Istenben. A bűnért való áldozat egyúttal annak a beismerése, hogy az ember vétett Isten törvénye ellen, és szüksége van a bűnbocsánatra. Célja Isten kiengesztelése, a bűn következményei alól való felmentés megszerzése. Az áldozatokat azért kellett rendszeresen ismételni, hogy Isten kiengesztelését mindig megújítsák, s vele az ember a bűntől való megtisztulást újra biztosítsa. De éppen az áldozatok ismétlődő sora mutatja azok erőtlenségét, elégtelenségét. Minden bűn új engesztelést kívánt.

Engesztelés és bűnbocsánat a mózesi törvények értelmében is nagyon szorosan összetartoznak. A helyettesítő áldozat gondolata nagyon mélyen élt a zsidó gondolkodásban. És 43 arról szól, hogy Isten népének a szabadulásához is helyettesítő áldozatra van szükség: "Ne félj, mert megváltottalak... Kárpótlásul adom érted Egyiptomot, Etiópiát és Szebát adom helyetted... Embereket adok helyetted, életedért nemzeteket." És 53 pedig Isten szolgájának helyettesítő szenvedéséről és haláláról szól.

Égészen szokatlan és új hang az Ószövetségben Dávid imádsága. Zsolt 51: "Könyörülj rajtam Istenem kegyelmeddel... hiszen a véres áldozatot nem kedveled, és ha égő áldozatot adnék is, nem vennéd szívesen."

Az áldozatok erőtlenségének és az Isten kegyelmére szorultságnak a felismerésével Isten már az ószövetségi gyülekezet életében a Krisztushoz vezető utat készítette. Az ószövetségi áldozatok csak halvány előképei voltak Krisztus áldozatának, "az eljövendő jó árnyékai".

Az Úsz Krisztus áldozati halálában az ígéretek beteljesedését s annak egyszer és mindenkorra elég, büntörő erejét hirdeti. Arra is figyelmeztet, hogy a Krisztusban kapott kegyelem és bűnbocsánat elfogadása, a benne bízó hit nélkül nem juthat el az ember az Istennel való helyes kapcsolatra, és nem mehet végbe rajta Isten Lelkének életújító, tisztító munkája.

Gondolatok az igehirdetéshez:

Mindenre elég áldozat.

1/ A bűneset tanúskodik arról, hogy az ember, amióta csak ember, égszen erőtlensége miatt. Nem tud ellenállni a

különbéle kísértéseknek, és azok Istennel és embertársaival való viszonyát is megrontják. Istennel szembeni engedetlensége és embertársaival szembeni szeretetlensége félelmet szül. Ebben a helyzetben keresi azt, ami számára biztonságot adhat. Ezért nyúl fegyverhez, ezért gyűjt vagyont, ezért hatalmaskodik mások felett, és ezért akarja Istent is megnyerni.

2/ Volt idő, amikor ennek az Isten-keresésnek igen általános formája volt az áldozat bemutatása. Sokféle módja volt, de mindig kifejezésre jutott benne annak a beismerése, hogy az ember rászorul Isten segítségére, jóindulatára, irgalmára. Minden áldozatot bemutató szívesen megváltotta volna életét az áldozati állatok vérével, de minden új bűn új áldozatot tett szükségessé, s az ember sohasem lehetett igazán biztos Isten jóindulata, szeretete felől. A félelmeitől való szabadulást ez sem adta meg.

3/ Már az Ószövetség is tud arról, hogy minden áldozatnál többet jelent az ember számára az Isten kegyelme, s a benne bízó hit. Csak ennek a hitnek van halálán túlmutató reménysége. De erre a hitre csak az juthatott el, aki a maga életében és népe életében is felismerte Isten megtartó szeretetét, hűségét, irgalmát, amelyet nem aszerint kaptak, hogy megérdemelték-e, hanem azért, mert Isten megszánta őket, kegyelmes volt hozzájuk. Aki mert bízni Isten ígéreteiben, figyelt szavára, és kész volt annak engedelmeskedni, az ismerhette meg a bűnbocsánat örömét és az Isten kegyelmes szeretetében bízó hit biztonságot adó erejét. Úgy, ahogy erről Dávid tanúskodik az 51. zsoltárban. - Így készítette Isten a Krisztushoz vezető utat.

4/ A mai ember számára sem az adja meg élete biztonságát, amivel magát körülbástyázza, vagy ahogyan az életben ügykedik, hanem az, ha megtanul Isten bűnbocsátó kegyelmében, megtartó, üdvözítő szeretetében bízni. Ha tudja, hogy Istenhez tartozik, mert Isten szövetségesévé tette. Számon tartja az életét és szolgálatát, segítségére siet, megajándékozta Lelkével, a benne bízó hit személyes kapcsolatot teremtő erejével. Megtanít arra, hogy szeressük őt: törvényét szívünkbe adja és elménkbe írja. Így vezet az engedelmesség útján, és őv a kísértések között.

5/ Mindebben az ajándékban az által a Jézus Krisztus által részesedhetünk, akit Isten nekünk Megváltóul adott, aki életét adta értünk, hogy az ószövetségi törvényt betöltse. Az ő áldozati halála nem szorul ismétlésre, egyszer s mindenkorra megszerezte bűneink bocsánatát, kiengesztelte Istent. Feleslegessé tett minden más áldozatot és emberi öngazolást Isten előtt. Őbenne teljesedtek be Isten megváltó, szabadító szeretetének ígéretei.

6/ Isten bűnbocsátó kegyelme akkor a miénk, ha bízni tudunk benne. Hogy a Krisztusban kapott bűnbocsánat és szeretet egészen személyes ajándék legyen a számunkra, az úrvacsorában Jézus Krisztusban való részesedésünk jegyeit kapjuk, hogy ne kételkedjünk, ő értünk is meghalt és feltámadásában mi is az örök élet reménységét kaptuk. Az ő áldozata

számunkra mindenre elég. Benne ismertük meg Isten könyörülő irgalmának mélységét és egész világot átfogó szélességét. Ő az, akinek hatalma van arra, hogy a benne kapott bűnbocsánat örömeivel feloldja félelmeinket, helyreállítsa Istennel megromlott kapcsolatunkat, és Lelkének erejével megújítsa életünket, erőt adjon kísértéseinkben, és hálás szívvel ajándékozzon meg, hogy bizni tudjunk benne és szeretni tudjuk őt embertársainkban is.

Magyar László

Nagypéntek

Zsid 9, 24-28

A gyülekezetről. - A tradíció idősebb híveinkben - különösen vidéken - még erősen él. A legnagyobb ünnepüként emlegetik nagypénteket. Vidékenként más és más szokások kapcsolódnak ehhez a naphoz. Ismertem nógrádi gyülekezetet, ahol a leányok és asszonyok virágvasárnap tarka, színes népviseletbe öltözve jöttek a templomba, nagypénteken feketebe, húsvétkor pedig fehérbe. Volt, ahol - katolikus hatásra - ezen a napon némák maradtak a harangok. Nagyon sok családban fennmaradtak az étkezési szokások. Ha megkoptint is ezek gyakorlata, számolnunk kell vele. - A városi gyülekezetekben is olyanokat látunk a templomban, akik egy évben egyszer, éppen nagypénteken jönnek el az istentiszteletre. Ne feddjük és ne dorgáljuk őket. Semmiképpen nem feladatunk ezen a napon az intés és a megszegyenítés. Fel kell ismerünk, hogy Krisztus kereszttjének "vonzása" van! S ez nem véletlen, nem is csak a tradíció kisugárzása. Az valósul meg, amit Jézus mondott: "ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonok" (Jn 12, 32).

Még szekularizálódott világunkban is hatása van a kereszt misztériumának. Budapesten a Csíksomlyói passió óriási sikere is el kell, hogy gondolkodtasson bennünket. - Templomba nem járó, vallástól távol álló fiatalokkal beszélgetve kiderül - a legtöbb tud Jézus megfeszítéséről. Látták a "Jézus Krisztus szupersztár", a "Ben Hur", vagy "A látor" című filmeket. Budapesten az évről évre előadott Bach passiókat tömegek hallgatják. Fiatalok is. S nemcsak a Bach-muzsika divatjáról van szó. Volt olyan huszonéves, aki utána keresztségre jelentkezett. Ahogy ő fogalmazta: úgy érzi, amit átél és megértett - azt "fel kell vállalnia". Túlértékelní ezeket a jelenségeket nem szabad, de lebecsülni sem. Ennek ismeretében és tudatában kell - megbátorodva - hirdetnünk a kereszt evangéliumát.

A prédikáció elé.

A nagyheti események középpontjában Jézus Krisztus keresztje áll. Ez történelmi tény, nem szimbólum, és nem is időtlen mítosz. Valóságos szenvedés és valóságos halál! (Viz László könyve a turini lepelről, s annak tudományos vizsgálatáról, protestáns híveink körében is nagy érdeklődést váltott ki. S ha nem is győz meg bennünket arról, hogy ez a lepel Jézus halotti leple volt, azt elérte, hogy plasztikussá tette egy megkorbácsolt és keresztre feszített ember szenvedéseit.)

Jézus szenvedése és halála megrendíthet ma is, de igazi értelmé csak a hitben tárulhat fel. Hit nélkül ez a halál értelmetlen, s bukás. Egy kudarcba fulladt jószándékú törekvés csupán. Csak a hit látja, hogy ez a halál - győzelem. Egy új kezdet! - Jézus nem áldozata az eseményeknek, hanem tudatos felvállalója. Nemcsak a próféciák (Ézs 53. Zsolt 22.) beteljesítője, hanem az, aki maga is bejelenti szenvedését és halálát. Kívülről úgy tűnhet, hogy emberek kezében van Jézus sorsa. A hit azonban látja, hogy Isten cselekszik. Isten, Jézus Krisztus keresztjében visszavonhatatlanul és végérvényesen kinyilatkoztatja irántunk való szeretetét. Ezért nem akar Pál másról tudni, csak a megfeszítettéről (1 Kor 2, 2). S ezért áll igehirdetésének, de a mi igehirdetésünknek is a középpontjában - a kereszt. Nem akarunk mi sem tudni másról, csak arról az evangéliumról, amit az Ő halála és feltámadása feltárt és nyilvánvalóvá tett. S itt szeretnénk hangsúlyozni: feltámadása! Nem beszélhetünk úgy nagypéntekről, mintha nem volna húsvét. Ez magától értetődőnek tűnhet, mégis a gyakorlat azt mutatja, hogy igehirdetéseinkben gyakran "beleragadunk" a nagypénteki eseményekbe.

Anselmus kérdése - Cur Deus homo? még élesebben fogalmazódik meg ma: Cur Deus crucifixus? Erre a kérdésre végző soron válaszunk ma sem lehet más: a kereszt misztérium. De ebből nem következik, hogy elbátortalanodjunk, és ne beszéljünk róla. Nem mondhatjuk: a mai embernek semmit nem mond a páli, jogi kategóriákban megfogalmazott magyarázat a helyettesítő szenvedésről. Még kevésbé tud mit kezdeni a szekularizált ember a zsidó kultusz gyakorlatával, képeivel, szimbolikájával. Az előttem is bizonyos, hogy ez ma nagyobb feladatot ró ránk, mint korábban. De mindebből nem is következik, hogy ezek a bibliai fogalmak, képek használhatatlanok és elavultak. Új megfogalmazásra kell törekednünk. De minden olyan kísérlet, mely az apostolok értelmezését félreértésnek minősíti - hamis igyekezet. Ma minden szaktudománynak megvan a maga zsargonja, fogalmi világa. Aki meg akarja ismerni, annak meg kell tanulnia annak a szakterületnek a "nyelvét". A Szentírással sem vagyunk másként. Ez munka, s fáradság, de nem spórolható meg. De minden ilyen igyekezettel el akarjuk kerülni a kereszt skandalumát is. Lehetetlen Isten szeretetéről nem beszélhetünk úgy "a modern embereknek" sem, hogy nem beszélünk a keresztéről. A kereszt pedig mindig botránkozás marad a zsidónak és bolondság a görögnek. (1 Kor 1, 18kk.)

A Zsidókhoz írt levél Isten vándorló népének vigasztaló írása. Olyanokhoz szól, akiket sok kritika érhetett - nincs templomuk, nincs főpapjuk, nem mutatnak be áldozatot... A levél írója bátorítja a címzetteket. Ne féljenek! Abba a "templomba" van bejárásuk, amelyiknek a földi csak árnyéka. Igazi, az egyetlen Főpapjuk van, aki maga hozta meg az áldozatot. Mai textusunk ennek az érvelésnek egy részlete. Szövege különösebb problémákat nem vet fel.

Vázlat a prédikációhoz

- 1/ Szabad az út Istenhez! Az ember vallásos törekvése mindig arra irányult, hogy kitörjön az immanencia zárt világából, és "behatoljon" a nem evilágiba, a transzcendensbe. - Valójában a mai ember sem akar mást a "vallástól". Ennek módszerét, útját keresi ma is. Nem véletlenül jött diavatba a keleti misztika. Nem véletlenül terjed a narkotizáló szerek használata. Az ember valami "mást" akar megélni, mint amire képes. Manipulálja magát. A fiatalok sokszor extázisba torokolló révületéről sem tudok másként vélekedni. Az új babonáság terjedése, kabalák használata mind-mind jelzés az ember örök vágyáról. - Az ember képtelen megérteni létét, életének értelmét, célját - önmagából. Ahogy a régiek a templom kárpitjába ütköztek, úgy torpan meg ma is minden próbálkozás és kísérlet. Ahogy Reményik írja: "Akarsz, egetostromló akarattal - /S a lehetetlenség konok falán /Zúzd véresre koponyád". Mai igénk hatalmas üzenete: a templom kárpitja kettéhasadt, a "konok fal" leomlott. Szabad az út Istenhez! Jézus Krisztus érettünk ment be a mennybe, hogy helyet készítsen nekünk is, s ott legyünk, ahol Ő van. S akinek ez túl naívan hangzik, annak így is fogalmazhatom: Jézus bennünket más dimenziójú létének részesévé tesz. Oda juttat, ahová legbensőbb törekvéseink és vágyaink irányulnak.
- 2/ Ő az áldozat.

Az egyszeri és megismételhetetlen. - Az ember mindig cselekedni akart. A régi kultuszok gyakorlata is ebben erősítette meg. Ki kell engesztelnie Istent! Áldozatával kapcsolatot kell teremtenie Isten világával... Pedig az áldozat újra és újra megismétlődő gyakorlata bizonyítja ennek a fáradozásnak elégtelenségét. Az út embertől Istenig - járhatatlan.

Az Úsz páratlansága éppen abban van, hogy - Ő hoz áldozatot. Isten maga közeledik hozzánk. Ő teremt lehetőséget a Vele való találkozásra. - Az embernek be kell látnia, hogy nincs más lehetősége, "csak" a hit. A hit, amellyel elfogadja Isten döntését.

3/ Eltörölte a bűnt.

Azért várja Isten tőlünk a hitet, mert az ember bűne éppen az, hogy Tőle függetlenül, a maga erejéből és a maga elgondolása szerint akar "megistenülni". Vágyik arra, hogy teljességét megtalálja és megélje, de nem elfogadni akarja azt, hanem megszerezni. Csak Jézus Krisztusban lehetünk Isten gyermekeivé! Csak benne és általa nyerjük el az örök életet.

Így a kereszt mindig megítél minket, nyilvánvalóvá teszi szándékainkat és hitetlenségünket. Ha azonban elfogadjuk, hogy érettünk, helyettünk és miattunk hozott áldozatot, akkor "elveszi bűnünket", és a maga életébe von minket. Így éri el célját minden keresésünk, és nyugtalan szívünk Benne önmagára talál.

Pintér Károly

Dsida Jenő
NAGYCSÜTÖRTÖKÖN

A szél suhogva borzong
az olajfa-lombokon.
A kanyargós úton, által az erdőn
tömöttsorú fáklyások jönnek.

Testemet ételül adtam,
véretem italul adtam,
könnyel mostam meg lábaitokat;
Mégis egyedül maradtam.

Hajnal-derengés borzong
a sötét lombokon.
Judás után, által az erdőn
sátánarcú fáklyások jönnek.

Testvéreim, tanítványaim!
Égignyuló kemény kereszten
holnap megölnék engem!
És ti alusztok, mélyen alusztok!

Nagyszombat

Rm 8, 38-39

Textusról:

A kijelölt igeszakasz mondanivalója, üzenete önmagában világos, érthető, egy igehirdetés alapigéjeként elegendő, az egzegézis munkájában mégis a 8, 31-39 szakaszt kell figyelembe venni. Pál itt már nem tanít, a megigazulás lényegét mindenki számára érthető módon fejezi ki: Isten szeretete, amelyet abban mutatott meg, hogy saját Fiát, Jézus Krisztust halálra adta értünk, a legbiztosabb alap életünk számára, nagyobb erő, hatalom, mint bármi más. Mindezt az Istent dicsőítő zsoltárok lendületével, másokat is magával ragadó meggyőződéssel mondja el.

Isten szeretete nem üres, elcsépelet frázis, hanem magában foglalja mindazt, amit Jézus Krisztus által Istenről megtudhatunk, megismerhetünk ("megjelent Isten szeretete Jézus Krisztusban" 39/b.v.), benne van Jézus Krisztus halálának, feltámadásának, isteni hatalomban való részesedésének értelme, célja. Mindez nem valami távoli, tőlünk független esemény, hanem értünk történt, vagyis azt jelenti: Isten nem ellenünk van, hanem velünk van, a mi oldalunkon áll, minden más hatalommal, erővel, nyomorúsággal, veszedelemmel, váddal szemben! Az ítélet realitásával számolva lesz igazán izgalmas, döntő kérdésé számunkra: Isten hogyan tekint reánk, milyen viszonyban van velünk, elválaszthat-e, elszakíthat-e "valami" Isten szeretetétől (LP 60/63-64.lp). "Krisztus szeretete nem ment meg ugyan a bajtól, de megőriz közepette és győzelmet ad" (NTD).

Isten szeretete Krisztusban annyira biztosan a miénk, hogy attól nemcsak a földi élet nyomorúságai, de még a halál és élet súlyos kérdései, sőt a földöntúli (ember számára megfoghatatlan) hatalmak és erők sem tudnak elválasztani, - ez a személyes vallomás, szilárd meggyőződés, hit sugárzik e versekből. Ez a "meggyőződés (38/a.v.), bizonyosság nem a hívő ember magabiztossága, vagy biztosítotttsága, hanem harcban születik, a fenyegetettség, félelmek vagy a megtapasztalt emberfeletti hatalmak ellenében. Ezekkel szemben Jézus Krisztus szeretetének bizonyosságába és erejébe kapaszkodó hit vallomása ez.

A 10 tagú felsorolás összefoglalható egyetlen szóban is: semmi sem.

Nincs olyan esemény, fordulat, erő, hatalom, ami elválaszthatna. A felsorolásban vannak mély értelmű ellentétpárok: 1/ halál - élet 2/ jelenvalók - eljövendők (jelen-jövő) 3/ magasság - mélység. Kielégítő magyarázatnak tarthatjuk azt, hogy a felsorolás több tagja egy korhoz kötött, kozmológiai képanyag, amellyel az ókori ember a lét titkait, ellentmondásait próbálta értelmezni, kifejezni. Eszerint a túlvilági, metafizikus "hatalmak", erők, anyagi lények uralkodnak a kozmosz és az emberi lét felett, meghatározzák, befolyásolják annak

időbeli és térbeli sorsát (LP 78/122.lp.). Ha ma ez a gondolkozásmód idegen is tőlünk, emberfeletti, megfoghatatlan, legyőzhetetlen hatalmakkal mi is harcban állunk, nevezzük azt a gonosz hatalmának, sorsnak, végzetnek, öröklésnek, környezet hatásának, korszellemnek, stb. Sokszor érzi magát az ember kiszolgáltatottnak, rajta kívül álló gonosz erőknek, hatalmaknak, és tehetetlennek velük szemben. A sorozat utolsó tagja, szinte összefoglalásként, az előzők értelmezéseként is érthető: "semmiféle más teremtmény", vagyis a kozmoszban és az emberi életben uralkodó mindenféle erő és hatalom a teremtettség körébe tartozik, és ezzel felcsillantja azt a vigasztaló üzenetet, hogy az emberi élet végső mozgatója a teremtő Isten szeretete!

Gondolatok a prédikációhoz

Szeretet nélkül vérszegény, sivár az életünk! Szeretetre úgy van szükségünk, mint a növénynek a vízre. De vannak szomorú tapasztalataink: elszakadhatunk valakitől, akihez a szeretet szálai fűztek. Barátságok megszakadhatnak, szerető szívek kihűlhetnek, dermesztő hidegséget, gyűlöletet áraszthatnak, a szeretetet felválthatja a keserűség érzése, a szeretet megszokottá, természetessé, hétköznapivá válhat.

A keresztyén ember sem mindig egyformán éli át Isten irántunk való szeretetének nagyszerűségét. Pedig hányszor forrósította már át szívünket az evangélium drága örömhíre, hogy van Valaki, aki úgy szeret minket, úgy fogad el minket, úgy igenel, ahogyan vagyunk, sok kudarcunk, hűtlenségünk, elbukásunk ellenére még mindig szeret. Megtapasztaltuk Jézus szeretetének életformáló, megújító erejét is. Voltak az életünkben olyan mélypontok is, amikor azt kérdeztük: szeret még az Isten? Törődik még velem? Hol van Ő? Megfeledkezett rólam, rólunk?

Pál a Római levélben arról ír, hogy Isten Jézus Krisztusért ingyen, kegyelemből, minden ok és indok nélkül, minden bűnünk ellenére szeret minket, elfogad minket, most mégis azt kérdezi: van valaki, vagy valami, ami elválaszthat minket az Ő szeretetétől? Két fiatal, akik igazán szeretik egymást, nem tudják elképzelni, hogy a szeretet tüze pislákolhat is, kormozhat is, vagy ki is aludhat. Nem egy optimista ember lelkesedése, hanem a sokat tapasztalt, sok próbát kiállt ember bizonyágtétele, értékelése ez: meg vagyok győződve, semmi sem választhat el a Krisztus szeretetétől. Mérlegel, végiggondolja: mi az, ami elválaszthat, mi az, ami miatt megerőtlenedhet a szeretet mély kapcsolata?

a/ halál és élet?

Amíg az embernek az élet kérdéseivel, nehézségeivel, feladataival kell szembenéznie, addig legtöbbször úgy érzi, biztosan meg tud állni a maga lábán, amíg az élet napfényes oldalát látja csak, úgy érzi, szereti az Isten, de amikor a halál kerülhetetlen tényével kerül szembe, akkor érzi igazán, mit jelent a szeretettől való elszakadás. Elszakítva lenni attól, akit szerettem. Ilyenkor döbbenünk rá szeretetünk hiányosságaira. Mi mindent kellett volna még tennem, kérdezmem, adnom...már többé

nem lehet jóvátenni, bepótolni azt, amivel adós maradtam. Elszakasztva lenni jelentheti az árvaságnak, elhagyatottságnak céltalanságnak, sivárságnak érzetét, vagy azt: Isten is magunkra hagyott, őt is elveszítettük?

Amikor pedig arra döbbsentünk rá: én is lehettem volna, akkor átélhetjük az elszakítottság lehetőségét attól, ami számomra eddig az élet volt, amit értékeltem, akiket szerettem, és akkor személyesen vetődik fel a kérdés:

A halál elszakít a szeretet forrásától, Istentől?

Nagyszombat eseménye, Jézus igazi, valóságos halála is ezt a kérdést veti fel... És ha nem lett volna Húsvét, ha Jézus fel nem támadt volna, akkor a halál kétségbeejtő valósága valóban elszakítana Isten szeretetétől. Ő erősebb a halálnál, szeretete túlnő a halálon, szeretetében való részesedést a halál ténye nem teszi semmissé. És mindaz a reménység, amit az üdvösség, örök élet szavával szoktunk kifejezni, nem más, mint az Ő szeretetében való teljességre jutás. - Az élet a halál ellentétpárja. Az élet, a mindennapi élet, a maga céljaival, sikereivel, eredményeivel, gazdag tartalmával, szépségeivel és értékeivel annyira lefoglalhat, elkápráztathat, hogy elfeledkezhettünk arról, hogy Jézus Krisztus szeretete tart minket, adja életünk védettséget, biztonságát, tartalmát. Mit ér az életünk rengeteg céljával, tervével, gazdagságával, ha elszakadunk a szeretet forrásától? De nem kell, hogy az élet elszakítson Krisztus szeretetétől, hanem ez teheti még gazdagabbá és tartalmasabbá életünket.

b/ jelen-jövő?

A jelennek sokszor a terheit, feladatait, hajszáját érezzük csak, a jövő felé nyitottak vagyunk, mert a jövő még bármit hozhat. Minden ember szeretné tudni, mit hoz a jövő. Sem a jelen nehézségei, kilátástalansága, megoldandó feladatok feszültsége, vagy éppen öröme, ajándékai, sem a félelmetes vagy reménységgel tele jövő nem szakíthat el Krisztus szeretetétől, mert Ő velünk van most is küzdelmünkben, és Ő készíti a jövőnket, adhat szabadulást nehéz helyzetünkben, Ő teszi teljessé, örömtelivé, gazdaggá azt a jövőt, amit a Vele való közösségben, az örök életben készít számunkra! Ez a reménység űzheti ki szívünkéből a félelmeket.

c/ magasság - mélység? Szemléleti világunkból származó kifejezések, többféle valóságot szemléltethetünk velük. Az életnek magasságai, akár a magasból látható szédítő távlatok, akár a valóságtól való elszakadás, elméletekben, képzeletben való szárnyalás, akár a sikerek, célhoz érkezettség, beképzeltség, tökéletességre jutás, mind válhat a szeretet forrásától elszakító erővé! De nem szükségszerű, hogy elszakítson. Hiszen éppen az Ő szeretete az, aminek nincsenek korlátai és határai, amely szélesölelőségű. Az Ő szeretete az, amelyik a valóságtól elszakadni készülő elméleteket vagy fantáziaképeket a szeretet cselekedeteiben megnyilatkozó reális valósággá tudja formálni. Az Ő szeretete tud megóvni a csúcsra érkezettség, tökéletességre jutottság magabiztos, másokat lenéző

gőgjétől. - Az ellentétpár másik szava a mélység. Beszélünk az élet mélységeiről, szenvedés mélységeiről, a mélység az ismeretlen erőket, hatalmokat juttatja eszünkbe, az erkölcsi mértéket elvesztett ember állapotát (szakadék, lejtő). Vajon csupán az élet negatív oldalát, az élet nehézségeit, ismeretlen erőit fejezi ki? Az ember nem törődött bele abba, hogy csak a felszínt ismerje, mélyre hatolt, a tenger, a föld, a tudás, ismeretek, igazság mélyére, és rájött, hogy egy csodálatos világ tárult fel előtte. És vajon az élet, a fájdalom, a szenvedés mélységeit megjárta ember nem "meggazdagodva", megerősödve térhet-e vissza? A mélység nem szakíthat el a Krisztus szeretetétől, mert az ő szeretete, ő maga is ott van a mélyben is!

Muntagné Bartucz Judit

"Bizonyára nem lenne helyes azt mondani, hogy szívesen meghalunk, - noha senki előtt nem ismeretlen az a fáradtság, amit semmi körülmények között nem szabad elhatalmasodni engedni - ehhez képest nagyon kíváncsiak vagyunk, vagy egy kicsit komolyabban fejezz ki magunkat: szívesen szeretnénk látni valamit széthullott életünk értelméből. Nem is dicsőítjük a halált, ehhez az élet túlságosan nagy és drága ajándék. Igazában vonakodunk attól is, hogy életünk értelmét veszélyben lássuk, ennyire ugyanis nem vagyunk kételkedők eléggé és túl sokat tudunk az élet javairól, ismerjük jól az életért való aggodalmat is, és minden más romboló hatását az élet állandó veszélyeztetettségének. Még szeretjük az életet, de én azt hiszem, hogy a halál nem lephet meg többé nagyon bennünket. Azt a kívánságunkat, hogy ne véletlenül, ne hirtelen, nem távol a lényeges dolgoktól, hanem az élet teljességében és a munka dandárjában találjon, a háború tapasztalatai óta alig merjük többé magunknak bevallani. Nem a körülmények, hanem mi magunk leszünk azok, akik a magunk halálát azzá tesszük, amivé az lehet, az önkéntes beleegyezés halálává."

Dietrich Bonhoeffer

Húsvét ünnepe

Zsolt 118, 14-24

GONDOLATOK - MEGJEGYZÉSEK A TEXTUSRÓL

1. A magyarázók között jelentős különbségek vannak a zsoltár műfaja és keletkezési körülményeinek megállapítása kérdésében. Sem szövegéből, sem nyelvezetéből biztos tények nem állapíthatók meg. Egyes exegeták szerint a zsoltár hadi győzelmet ünneplő hálaének. A győzelmet követő örömnép hangulatát árasztja.

Vannak magyarázók, akik a templomi liturgiára készült himnusz látnak a zsoltárban. Az egyes és többesszám váltakozásában a liturgikus jelleg bizonyítását látják. Hivatkoznak a 115. zsoltárral való hasonlóságra.

Az is lehetséges, hogy győzelmi hálaadás és liturgikus himnusz egybeolvadásából született a zsoltár szövege. Az egyes és többesszám váltakozása talán abból magyarázható, hogy az, aki megszabadult a halálos veszedelemből, hálaadását beleszőtte a közösség ujjongó énekébe.

2. Luthernek ez volt a legkedvesebb zsoltára. "Ez az én zsoltárom - vallotta - szeretem ezt, mert sokszor volt segítségemre, sok bajomból segített ki". A 17. verset Koburgban vigasztalásul szobája falára írta. Ez a tette figyelmeztetés, hogy az igehirdetésben meg ne feledkezzünk a vigasztalásról.

3. Figyeljünk arra, hogy a zsoltárban váltakozik az egyes és a többesszám. Perikópánkban az egyes szám hangsúlyos. Ez indíthat arra, hogy egyfelől személyes vallástételünk hassa át az igehirdetést, másfelől elhangozzék a személyes döntésre történő felhívás, buzdítás.

4. Számolnunk kell avval, hogy az ünnepi gyülekezetben talán többségben vannak azok, akik nem rendszeres igehallgatók. Ezért különösen fontos a szemléletes, oldottabb igehirdetés. Ez megkönnyítheti az igehallgatók számára az Üzenet megragadását. Nem szükséges a textus minden részletének teljes kibontása. Figyeljünk az oltári és szószéki ige egységére. Régi lutheránus homiletikai elv szerint a kettő együtt legyen igehirdetésünk alapja.

VÁZLAT

Ady Endrét a 41. születési évfordulóját követő reggelen meglátogatta öccse, Ady Lajos. Ágyban fekve, betegen találta. Érdeklődésére így válaszolt a költő: - Borzasztó éjszakám volt. Elképzelted: széttéptem a Bibliámat". Odanyújtotta öccsének a Bibliája fedőlapját, melyre reszkető betűkkel, éjszakai vívódásában, ezt írta: "En Istenem, én Istenem, miért hagyta el engem?" A költő öccse átvette a Biblia fedőlapját

és fuldokló sírással kiment a szobából. Megértette, hogy testvére mit üzent neki Jézus utolsó szavával. Ady egészségi állapota egyre romlott. Határozott sejtelmek voltak közeli haláláról. Tette nem Istennek hátat fordító magatartás, hanem a szakadék mélyéről felhangzó sikoly. Végső sikoly!

I. MI MINDNYÁJAN KÉT HATALOMMAL ÁLLUNK SZEMBEN: ISTEN - HALÁL

Melyik az erősebb? Első látásra a halál. Jövendőnkben minden bizonytalan. De egy mindnyájunk számára bizonyos: egy sírgödörben fejezzük be, vagy egy betonkockába helyezik el hamvainkat. Ezt megelőzőleg ki tudja, hány ravatal mellett kell megállnunk, búcsúzza olyanoktól, akiket nagyon szeretünk. Lehet, hogy árnyékot vet életünkre a sejtés: a halál szívünk-ről tépi le azt, ki nekünk kedves volt.

b/ E sötét, borongós gondolataink közé engedjük be igénknek ezt a mondatát: "Az Úr nem engedte, hogy meghaljak." Bizonyoságtétel ez! Jelzés arról, hogy nem minden esetben győz a halál. Kórházi látogatás során nem egyszer hallani ehhez hasonlót: Reménytelen állapotban hoztak be. De meggyógyultam! A ma okos embere így szól, hallva ezt: íme, az orvostudomány hatalma. Íme, az élni akarás ereje. Valóban hatalmas lépést tett előre a tudomány. Betegségek tűntek el. Igaz, felismertünk újakat. Aki a tények mélyére néz, az látja, hogy nem tűnt el a halál hatalma. Aki idáig elérkezett, aki nem tud szabadulni a gyász sötétségéből, aki megsejtett valamit az elmúlás fájalmából, annak jó hír a húsvéti esemény, amiről az oltári Evangéliumban hallottunk.

II. REÁNK KÖSZÖNTÖTT HÚSVÉT! DIADALÜNNEPET ÜLÜNK! VALÓ IGAZ: A MINDENSÉG KÉT NAGY HATALMA: ISTEN - HALÁL. HÚSVÉT AZT HIRDETI, CSAK EGYETLEN HATALOM, ERŐ VAN EZEN A VILÁGON: ISTEN! A HALÁL LEGYŐZETETT!

a/ A Bibliát kutató tudósok megállapítása szerint ez a most hallott szoltárrészlet hadi győzelmet ünneplő hálaének egy része. A régi időkben, ha egy hadvezér legyőzte ellenségét, diadalünnepet rendeztek. A győztes fényes kísérettel végigvonult a városon. Mögötte az ellenség elfogott fejedelme, hadvezérei lefegyverezve, megláncolva. A nép az utcára tölt. Zúgott a hatalmas örömrivalgás. Dicsőítette azt, aki a veszedelmet elhárította, a győzelmet kivívta.

b/ Ez a kép érzékelteti Jézus húsvéti győzelmét. Mint életrontó hatalom, borzalmas ellenség tör reánk: bűn, sátán, halál. De Jézus győztesen megvívott velük. Feltámadása bizonyítja annak, hogy ősellenségeink elvesztették erejüket. A helyzet olyan, mint győztes ütközet befejezése előtt. A legyőzött nem nyugszik bele egykönnyen a vereségbe.

Valóban diadalünnepet húsvét! Helyénvaló, hogy dicsőítő éneket énekeljünk. Ujjongjunk azon, hogy Isten Fia győzelmet vett ellenségeink felett. Nem tagadhatjuk: bűn, sátán, halál itt vannak köztünk. Próbálják lerázni bilincseiket! De hiába! Halál minden erőfeszítésük. Isten hatalmát a halál felett semmi nem döntheti meg!

III. NEM HALOK MEG, HANEM ÉLEK ÉS HIRDETEM AZ ÚR TETTEIT! - HALLOTTUK A ZSOLTÁROS BIZONYSÁGTÉTELET.

Kinek a hangja ez? Ki mer ilyen merészen beszélni a jövődjéről? Élni akarással le lehet győzni a halált? a/ A feltámadott, élő Jézus Krisztus szava ez! Nem ámitás, nem öncsalás! Hiszen mögötte a golgotai Kereszt, a kín, a gyötrellem, a borzalmas halál. Előtte az ÉLET: Nem az a kicsi, földi, ingatag, bizonytalan. Hanem az örökkévaló, a dicsőséges, amelyik egyedül érdemli meg az ÉLET nevet, mert végtelen, mert csak öröm, boldogság, szeretet van benne. Isten jósága körülöleli mindazokat, akik elnyerték az Isten készíttette örök jövődőt. Akik hitben és szeretetben egyek voltak földi zárandoklásuk során, azok szétszakíthatatlan egységben forrnak össze. A szeretet boldog, vidám közössége ez. Hangzik a véget nem érő diadalmi himnusz Jézusról, a Győztesről, a Szabadítóról.

b/ "Nem halok meg, hanem élek!": ezt a bizonyságtételt Luther is magáénak vallotta. Hallva ezt, jogos a kérdés: - Nem önteltség ez? Luther nem egyszer forgott életveszedelemben. Szűnni nem akaró betegségek gyötörték. A közeledő halál jelzéseit fel kellett fognia. Mégis az életről, a reá váró feladatokról beszélt. Mert tudta, hogy Krisztus a halál feletti győzelmét nem tartja meg magának. Nekünk adta. Már testi halálunkon innen miénk a győzelem! Aki Krisztus feltámadásának valóságát hittel elfogadta, az bátran vallhatja: Nem halok meg, hanem élek! Ez azt jelenti: nem győz felettem a halál! Nem elmúlás lesz életsorsom, hanem dicsőséges, boldog jövődő!

c/ "Nem halok meg, hanem élek!": ez mindnyájunk vallástétele lehet. Azok közül, akik vallást tettek hitükről, egynek a bizonyságtételét idézem.

Christian Hansen 23 éves diák volt, amikor a németek megszállták Dániát. A tiszti iskolában többedmagával megtagadta a németekkel való együttműködést. Internálták. Börtönről börtönre hurcolták. 1944 június 23-án kivégezték. Halála előtt 2 nappal levelet küldött barátaihoz: "Isten veletek dán fiúk! Együtt éltünk, most meghalunk. Három dolog marad: a hit, remény, szeretet. Ezek közül a szeretet a legfontosabb. Szerettem és éltem. Szerettem az embereket, akikben megtaláltam Isten képét. Az Ő iránta érzett hűség jegyében éltem, és abban halok majd meg. Engedjétek, hadd szálljon sötétség az országra, mert Húsvét reggelén, amidőn a fekete felhőkből kibukkan az aranyló napfény, győzni fogunk. Isten veletek fiúk, s remélem, a viszontlátásra. Istennek ajánlom magam."

Az élet bizonyosságában hal meg az, aki elfogadja Krisztus halál feletti győzelmét.

Ferenczy Zoltán

Húsvét 2. ünnepe

Zsolt 116, 8-10a

A textus

A 116. zsoltár hálaadó zsoltár. Szerzője ma már ki nem deríthető halálos veszedelemből szabadult meg. Ez lehetett súlyos betegség, lehetett ellenségtől való szorongattatás, de a 16. vers alapján arra is gondolhatunk, hogy olyan börtönbüntetésből szabadult meg, amely végződhetett volna halállal is. A zsoltáros mindenestre nagyon súlyosnak ítélte a saját helyzetét. A 3. versben arról vall: "körülfontak a halál kötelei." Ebből a helyzetből a saját ereje által nem szabadulhatott, emberi segítségre nem számíthatott. Erről így írt: "Minden ember hazug" (11.v.). Nem bízhatott segítségükben. Azonban ebben a reménytelennek tűnő helyzetben sem hagyta el Istenbe vetett hite. Nem szégyenült meg. Isten megszabadította. Ezért mutatott be hálaáldozatot (17.v.) a gyülekezet közösségében (18.v.). Isten szabadító kegyelméért nem tudott fizetni, mert mit is adhatott volna neki, ami nem az Istené. Amit megtehetett, az az volt, hogy hirdette az Úr nevét (13.v.), magasztalta szabadító Istenét, és másokat is Isten dicséretére buzdított (19.v.).

Textusunk ennek a zsoltárnak a közepe. A 8. versben a zsoltárfő felsorolja, hogy mit köszönhet Istennek. Megmentette őt a haláltól, a gyásztól és a bukástól. A 9. versben arról vall örömmel, hogy Isten szabadításának következtében az élők közösségében maradhatott és Isten színe előtt járhatott. A legnagyobb problémát a 10. vers adja, de elsősorban nem tartalmilag, hanem formailag. A Károli fordításában a 10. vers első fele így hangzott: "Hittem, azért szóltam." így a mondatnak önmagában is volt értelme. Dr. Muntag Andor arra hívta fel a figyelmet (LP 1978/127.o.), hogy az eredeti héber szövegben a "ki" szócska jelentése: ha, még ha. Károli, nyilván a Septuaginta alapján, "azért"-tel fordítja. Az új fordítás azonban már az eredeti szöveget figyelembe véve a mondatot így adja vissza: "Hittem, ha így szólok is:". Így a 10a vers csonka maradt, feltételezi a mondat másik felét: "Igen nyomorult vagyok!" Az eredeti szándék a perikópa kijelölésénél az volt, hogy a hitet hangsúlyozzák Isten haláltól megszabadító hatalmával összefüggésben. Az új fordítás ennek nem mond ellent, mert a hit itt is arra az Istenre irányul, aki a haláltól is meg tud szabadítani. Formailag azonban nélkülözhetetlen a 10. vers második felének a felolvasása is.

A textus és az ünnep

Alapigénk húsvét 2. napján hangzik el. A 116. zsoltárnak nincs messiási vonatkozása. Nem tartalmaz prófeciát a Messiás haláláról és feltámadásáról. Még csak arról sincs szó benne,

hogy az egykori hívő ember, a zsoltár írója meghalt volna, és visszanyerte az életét, feltámadt, és ezzel tapasztalta meg Isten halál feletti hatalmát. A zsoltárról arról tanuskodik hálás szívvel, hogy Isten megmentette a haláltól. A zsoltárostól természetesen nem kérhetjük számon, hogy miért nem a Messiás feltámadásáról profétált. Egyébként húsvét 2. napjának homiletikuma nem Krisztus feltámadását, hanem az abból számunkra adódó lehetőséget tárja elénk. Nevezetesen azt, hogy Isten Krisztus feltámasztásával megtörte a halál hatalmát, ezért hihetjük, hogy reánk is kiterjeszti halálból megszabadító erejét és szeretetét. Perikópánkban éppen ezt a húsvét 2. napi üzenetet találjuk. A zsoltáros mint befejezett tényt mondja el, hogy Isten őt megmentette a haláltól. Ebben az összefüggésben számunkra az nem jelentős, hogy a halál nem következett be, hanem Isten a közel lévő halál már reá fonódó köteleiből szabadította ki a zsoltárost. Mert az az Isten, aki a halál köteleit el tudja vágni és nem engedi, hogy hatalmába vegye az embert, az az Isten a már megtörtént, megváltoztathatatlannak vélt halál állapotából is ki tud szabadítani. Húsvét hajnalán éppen ezt bizonyította szent Fia feltámasztásával. Az Agenda húsvét 2. napjának témáját ebben adja meg: "Krisztus feltámadt megigazulásunkért" - "A húsvéti hit Teremtője." Isten Krisztus feltámasztásával a legcsodálatosabb lehetőséget készítette az emberiség számára. Húsvét második napjának halált legyőző hatalmának a megismerésére és a feltámadáshit örömére akar elvezetni bennünket is a mi Urunk.

Gondolatok az igehirdetéshez

A zsoltáros Isten haláltól megmentő hatalmáról énekel. Személyes élménye alapján tanuskodik arról, hogy Isten megmentette őt a haláltól. Húsvét nekünk sokkal többet mond ennél. Azt hirdeti: Krisztus feltámadt. Ures a sír, amelybe őt temették. Isten megtörte a halál erejét, megszüntette egyeduralmát felettünk. A halál korlátlan hatalmának a kora lezárult.

Krisztus feltámadásával új korszak kezdődött.

Krisztus az űr élet és halál felett. A feltámadás lehetőségét kiterjeszti minden emberre. Elfogadjuk-e, hiszünk-e benne? Csak akkor lehetünk részesei a feltámadás és az örökélet csodájának, ha hiszünk Isten halált legyőző hatalmában, a feltámadás jó hírében.

A húsvéti hit reális lehetőségét kínálja nekünk Isten:

1. A t a n ú k b i z o n y s á g t é t e l é b e n .

Előttünk többen megtapasztalták Isten halálból kimentő és feltámasztó hatalmát. A zsoltárról is egy ilyen tanú, aki Istennek mondott imádságában: "Megmentettél engem a haláltól." Az apostolok is tanúk, akik Krisztus feltámadásával kapcsolatban a saját tapasztalataikat írták le. Közöttük áll 2 Kor 4, 13-ban éppen ennek a zsoltárnak egy fél mondatát vette át a LXX szövegének megfelelően: "Hittem, azért szóltam", "mi is hiszünk és azért szólunk". Majd a 14. vers-

ben a feltámadás örömhírét kapcsolja ehhez, amikor így folytatja tanúskodását: "Mert tudjuk, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, az Jézussal együtt minket is fel fog támasztani." Isten halált legyőző hatalmát nyilvánvalóvá tette tanúi által mindenki számára. Többé nem kétséges: van feltámadás! Az az Isten, aki a haláltól meg tud menteni, a halálból is ki tud szabadítani, fel tud támasztani. Fiával megkezdődött a feltámadás korszaka. Krisztust mások is követni fogják a feltámadás útján. Ő az első zsenge, az első termés a feltámadás "fáján". Isten a mi örök életre szóló feltámadásunkat is "érleli", ha az Ő gyermekei vagyunk és hiszünk tanúi által hozzánk intézett üzenetében. Hihetünk, mert "a hit hallásból van."

2. Az élők közösségében.

A szoltáros szíve azért van telve örömmel, mert nem a halottak birodalmában kell lennie, hanem az élők földjén járhat. Számunkra az élet többet jelent, mint a biológiai létet. A megdicsőült Krisztus azoknak, akik biológiailag élnek, de a "hitnek Lelke" (2 Kor 4, 13) nincs meg bennük, azt mondja: "az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy" (Jel 3, 1). Az "élők" azok, akik hisznek az Úr Jézus Krisztusban, mint a halál legyőzőjében. Ma is vannak, akik hiszik, hogy örök életük van és Jézus Krisztus feltámasztja őket az utolsó napon. Nem önámítás a hit. Az élők közössége, az új életet nyertek gyülekezete a bizonyosság: aki hisz, az az élet útján jár. Az nincs egyedül. Mások is megértették Isten üzenetét, mások is kapták a hitet, mások is vallják: Krisztus Úr a halál felett is. Hihetem, vallhatom én is.

3. Az Úrral való közösségben.

A szoltáríró azért ad hálát, mert az Úr színe előtt járhat. Élete az Ő jelenlétében folyhat. Nem eltaszítva tőle, hanem vele való közösségben. Ő maga ígérte: "veletek vagyok minden napon a világ végezetéig" (Mt 28, 20). Krisztus jelenlétének átélése meg-megújuló hittapasztalatot jelent gyülekezetének. A feltámadott Úr van jelen az istentiszteleti, az úrvacsorai és az imádságos közösségben. Jelenlétével hitet ébreszt és hitet erősít.

Aki hitre jutott, az nem marad néma, hanem szól, tanúskodik Uráról szavaival és cselekedeteivel. A szoltáros is ezt tette, amikor így vallott: "Hittem, ha így szólok is: Igen nyomorult vagyok!" A mi nyomorult voltunk Isten irgalmát és szeretetét emeli ki. Mert nyomorúságunkból csak kétségbeesés és reménytelenség származhatna, de ő ezt a cserépedény testünket megtölti a hit ajándékával, amely megragadja Krisztus bűnt, halált legyőző erejét. Hitünk azután meggyőződéssé, meggyőződésünk bizonyossággá, bizonyosságunk a szeretet cselekedeteinek és a szavaknak a bizonyoságtételévé lesz. Nem maradunk tétlenek, hanem a szeretet erejével szolgálunk világunkban, mert ujjongva tör fel lelkünkől a magasztalás: "Győzelmet vettél, Ó, Feltámadott! Dicsőséggel fényes a diadalod." (388. ének)

Gyülekezeti Segély vasárnapja

Lk 21, 1-4

A Gyülekezeti Segély vasárnap szolgálatára szabadon választott, esetleg egyházmegyei keretben egyeztetett időpontban kerül sor, általában kora nyáron. E vasárnap teológiai tartalmát talán azzal lehetne meghatározni, hogy Jézus a megítélt zsidó templomban példázza az "új templomnak" a minden népből választott, hívott új gyülekezetnek kegyességét. A szegény asszony fillére perikópa kétszer fordul elő az ŰSz-ben. Az egyik a textusunk (Lk 21, 1-4), a másik Márk közlése (Mk 12, 41-44). Mindkét közlés annyira szoros egyezést mutat, hogy a közös forrás, mint esemény, egyértelmű. A helyszín a templom kincsőrző helyisége, ahol 13 persely volt felállítva, és ahol az emberek az ügyeletes papnak bejelentve az adomány célját, bedobták az adományukat. Elgondolkoztató Jézus titokzatos hatalma, amivel a szíveket vizsgálja a persely mellett állva, és ki tudja, ki mit adott, és mennyit. Tudja, kinek felesleg és kinek létfeltételét érintő adakozás. Nem kellene azonban ebbe jobban belebonyolódni, elég, ha annyit látunk és viszünk a szószékre, hogy Jézus ott áll a persely mellett és látja adományukat.

A két lepton pénzérme értéke ma már kifejezhetetlen, hiszen nincs viszonyulási mércénk, arra azonban nyomatékot tennek, hogy ez két darab pénz volt. Az asszony szívének teljes áldozatát az mutatja, hogy mindkettőt bedobta és nem tartotta meg magának, a saját életszükségletére, legalább az egyiket. Valóban mindent odaadott. Jézus ünnepélyes kijelentése, amely ezek után a tanítványok felé hangzik: Bizony, bizony mondom néktek, valóban tanítás az új gyülekezet számára. Ez a tanítás kettős értékelés is. A többet adott kifejezés minőségi értékítélet. Isten előtt az asszony két fillére több, mint amit ez a teljes áldozat mutat. Isten nem elégszik meg a résszel, a feleslegből adott - még olyan emberileg értékes - résszel, hanem a teljességet kívánja. Világos utalás: Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívvel... Az özvegy, aki mindenét odaadta, most szegény lett, de Isten szegénye, aki egyedül az Úrra hagyja magát, egyedül az Úrban bízik. Ez az ember boldog, mert ebből a szegénységből születik az igazi kegyesség gazdagsága. Ez lehet igénk gyakorlati feldolgozásának tengelye.

Meditáció

35 éves szolgálati tapasztalatom során ismertem meg, hogy híveink sokszor mennyire nem értik a perselyt. Régebben valami koldulásfélének tartották, és talán ezért hullott a perselybe gomb, vasdarab, anyacsavar, és sok más, ami koppan. Ma ez már nincsen, de még van 10 és 20 filléres. Jobban tudatosítani kellene, hogy a persely hálááldozat. Igénk ebben segíthet minket. Jézus áll a persely mellett. Az istentisztelet a hirdetett ige, evangélium szolgálata, Jézus szereteté-

nek, kegyelmének kiáradása. Néha lehet pusztába kiáltott szó, de többször megragad, átmelegít. A Jézussal való találkozás áldott élményévé lesz, amely bűnből oldoz, könnyeket töröl, erősít, vigasztal; Jézus azt nézi, mi a válaszom erre. Az elfogadott lelki ajándékokért. Ha így nem érintett meg a hallott ige, ha elsuhant mellettem, ha figyelmemet valami elfordította, önző magam felé, akkor nem történt más, mint hogy részt vettem egy istentiszteleten, jólneveltségem, megszokásom, családi hagyományunk indít arra, hogy valamit dobjak a perselybe, és ez a szokás egyik embernél kisebb, másiknál nagyobb pénzdarab, de nem hála. De ha megragadott, ha áttörte szívem kergét, akkor szemet nyit mások gondjára, másokért való imádságra, mások terhének segítő hordozására. Ez a megérintettség olyan hálát vált ki, mint pl. amikor Jézust Bethániában drága kenettel keni meg egy asszony, és ezt túlaradó hálás örömmel önti a lábaira. Erről mondja ott egyik tanítványa, hogy 300 dénár értékű lehetett. Ennek megértésére Jn 6, 7-ben olvassuk, hogy az 5000 ember megvendégelésére elégséges kenyeret 200 dénárért lehetne megvenni. Ez a példa élesen mutatja a hálás szeretet önfelédlt áldozatát, mert olyan gazdagnak érzi a Jézustól kapott kegyelmi ajándékot. Ez az indoka a szegény asszony áldozatának, mindent odaadni hálából és az Úrra bízni magát egészen.

Gondolatok a szózék felé

Ezen a vasárnapon is ígét kell hirdetnem. Csak az ige szólíthat meg szíveket az evangéliummal. Előbb Jézus szól, de azt is vizsgálja, mi a válasz. Ilyen irányban kellene kinek-kinek megfogalmaznia igehirdetését. Még néhány gondolatforgácsot adnék mellé.

Jézus tanítása az anyagi javakról.

Semmit sem hoztunk magunkkal, semmit sem vihetünk ki belőle. Amink van, Isten sáfárságra bízta reánk, és az én asztalomra tette a mások kenyerét. Próbára tesz, nem kívánom-e el tőle, ami az övé, noha az én asztalomon van. Nem nyugtatom-e meg magam, hiszen az én kezemben van. Ez a szemlélet-váltás csak az ige nyomán történik meg az emberi szívben.

Ebben van a Gyülekezeti Segély szolgálatának országos problémája. Nem lehet egyenlő mértékkel mérni, hiszen nagyon különbözőek a gyülekezetek, a hívek ilyen gondolatai, de jó a felmérés és összehasonlítás évről évre, mert felmérhetjük, hol tartunk, lépett-e előre a gyülekezetünk, az egyházmegyénk ezen az úton. Benne van-e a szívem, a hálám.

A Gyülekezeti Segély az egyház tevékenysége, azé az egyházé, aki en Christo él, hiszen ő maga Krisztus teste. Ez a test szolgálata, amelyik felveszi a legkisebb tag gondját, mert az az egésznek a gondja. Ezért a segítség ott van, ott élő, ahol az egyház is él, ebben van az egész öröme. Ez az adás öröme, aki megismerte, boldogan gyakorolja, megvan benne a mások gondjában való részvétel öröme, ez az egyház testének öröme. Nem hiányzik, amit adtam, sőt, engem gazdagít meg, mert az én Uram szolgálatának öröme tölt meg. Ha kimondom a

gyülekezet előtt: adjatok... ige háttér nélkül kéregetés, amit csak az ment, hogy nem magamért teszem, de ha igei háttérrel mondom ki, öröm és hála alapján teszem, áldás magannak és a gyülekezetemnek. Aki ennek ívét egyszer megkóstolta, örömmel él vele.

Néhány szó a Gyülekezeti Segélyről

Szeretnék néhány konkrét adatot is közölni, hogy esetleg ezt is bele lehessen építeni az ige hirdetésbe. A persely 1985-ben az Északi Egyházkerületben 42.305,-Ft, a Déliben 100.389,-Ft, összesen 142.000,-Ft (kerekítve) ez a kis szeretetadomány; offertórium az Északi Egyházkerületben 80.681,-Ft, a Déliben 120.121,-Ft, összesen (kerekítve) 200.000,-Ft. Ez a nagy szeretetadomány. Gyűjtés:Északi kerület 620.731,-Ft, Déli 621.199,-Ft. Összesítve: Északi kerület 744.185,-Ft, Déli 840.841,-Ft, összesítve országos (kerekítve): 1.585.000,-Ft. Osztható segély: Északi ker. 300.000,-Ft, Déli ker. 300.000,-Ft megyékben Északi ker. 300.000,-Ft, Déli ker. 300.000,-Ft. Vannak gyülekezetek, ahol az egy főre eső adomány nem éri el a lelkenkénti 1,-Ft-ot sem, és vannak, ahol 20,-Ft felett van.

Elgondolkoztató tény, hogy ha ezt az országosan összegyűjtött kerek másfélmillió forintot nézzük, nem olyan óriási összeg, hiszen belőle az építőipar árain egy közepes nagyságú templomot lehetne renoválni, vagy egy lelkészlakást építeni. Mégis jelentős a segély, ha egy-egy kis gyülekezet vagy éppen filiális templom kapja; és évente az Északi és Déli kerületben kb. 10-10 helyre jut a segély, mert ott az a tény, hogy az ország evangélikus gyülekezeteinek együtttérzését, segítőkészségét hozza ez a kapott összeg; úgy indít helyi adakozásra, helyi önkéntes munkára, hogy a kapott segélyek nyomán sok kis gyülekezetben újulnak meg épületeink és kapnak méltó kontózt szolgáltatukhoz, vagy modernizálódnak régi lelkészlakások, ill. épülnek újak a régiek helyett. En, aki ezt immár 15 éve figyelem, úgy érzem, hogy valóban áldás van ezen a pénzen, mert több lesz belőle, mint amennyi valójában. És ebben a szolgálatban az az öröm, az a hálaadás, amivel ezt végezni lehet és kell. Szóljon meg ez is egyszer szószékeinken szívből és szíveknek.

Az itt nyújtott előkészületi anyaggal kinek-kinek még sok munkája lesz, de remélem, hogy valami segítséget mégis nyújtottam. Isten áldása legyen rajta.

Sólyom Károly